

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Institutio Vitæ Ad Exemplar Passionis Domini Et Salvatoris Nostri

Sgambata, Scipio

Dillingæ, 1686

Liber II.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53753](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53753)

INSTITUTIO
VITÆ AD
EXEMPLAR

PASSIONIS DOMINI
& Salvatoris Nostri

LIBER II.

*V*eni dilecte mi, egrediamur in
agrum, commoremur in villis,
manè surgamus ad vineas, vi-
deamus, si floruit vinea, si flo-
res fructus parturiunt. Vox animæ hæc
est, proficere in piæ ac spiritualis vitæ
institutione cupientis, quod quia per se
ipsa non potest, Dominum ac dilectum
suum rogat, ut secum egrediatur, hoc est,
ne illam deserat, sed progredi cupientem
deducat eò, ubi flores bonarum cogitatio-
num colligat, & fructus sanctarum ope-
rationum carpat, Hoc igitur, quod spon-
sa

sa cupiebat, nunc agitur: egreditur enim Dominus cum Discipulis in hortum Gethsemani primum, deinde ad vineam Hierosolymæ, vineam dilectam, sed Domino laboriosam & sterilem, nobis utilem ac suavem. Vitæ spiritualis profectus in duobus est positus: in illustratione intellectus, cognitione virtutum, & in corroboratione voluntatis, earundem operatione, & exercitio. In horto Gethsemani cognitione virtutum perfruemur, ac velut florum suavitate recreabimur: in reliqua Domini Passione usque ad injustam damnationem easdem Virtutes exercere discemus, ac velut fructibus vescemur. In horto Contemplativa erit vita, quæ virtutes omnes Morales, Christianas, Theologicas, considerabit. In reliquis apud Annam, Caipham, & Herodem erit Activa, quæ circa tria bona versatur, ad quæ omnis actio tendit humana: Utile, Delectabile, Honorificum. Vitæ igitur Proficientium, ac Viæ Illuminativæ præcepta sunt undecim.

I.

Animi perturbationes sedandas esse ad
Dominicæ Passionis exemplar.

II.

Studium, & Modum orandi ex Christo
Domino, Patrem orante, esse discen-
dum.

III.

Fructus Christianarum virtutum ex horto
Gethsemani esse carpandos.

IV.

Moralium Virtutum fructus esse ex eodem
horto legendos.

V.

Theologicarum quoque Virtutum fructus
ex eodem horto decerpi.

VI.

Profitendum nobis esse palàm, nos Chri-
stianam Perfectionem sectari.

VII.

Prudentiam mundi hujus, & vitæ spiri-
tuali & sibi ipsi perniciosam, esse vi-
tandam.

VIII.

Fortiter, Cautè, Humiliter in omnibus
negotijs esse agendum.

IX. In

IX.

In bonis utilibus conquirendis, conservandisque maximè cautionem esse adhibendam.

X.

In bonis jucundis vel arcendis vel moderandis fortitudinem exercendam.

XI.

In bonis honorificis humilitati studendum.

CAPUT I.

Animi perturbationes sedandas esse ad Dominicæ Passionis exemplar.

ET hymnò dictò exierunt in montem Oliveti. Tunc dicit illis Jesus: Omnes vos scandalum patiemini in me in ista nocte, usque ad illud: cæpit contristari & maestus esse, tunc ait illis, tristis est anima mea usque ad mortem: & ex Marco. *Marci. 14.v.33.*
Cæpit pavere, & tædere. E vita Purgativa ad Illuminativam, & statu Incipientium ad statum Proficientium anima cum Salvatore progreditur. Ut ergo illuminari incipiat, necesse est, nubila prius ac nebulae perturbationum discutiantur, quæ non

non patiuntur coelestes in eam radios im-
mitti. Ut progredi possit, necesse est, hæc
de medio tolli, quibus animus noster ve-
lut retibus implicatur, & velut offendicu-
lis impingit ac ruit. Quemadmodum eni-
nim tempestate jactata navis ad destina-
tum finem non progreditur, ita nos, ani-
mo varijs perturbationibus fluctuante,
hæremus, aut huc illuc transversim agimur,
plerumque etiam repellimur, &, quod
profeceramus, amittimus. Duo igitur no-
bis animò retinenda sunt. Primum om-
nino necessariam esse, cupienti in hac spi-
rituali via proficere, curam omnes
animi perturbationes componendi; ut,
quia his omnino carere non possum⁹, sal-
tem eas in officio esse, & mentis arbitrio
parere doceamus. Alterum, quæ sit bre-
vissima, & facillima id præstandi ratio:
utrumque autem docebit propositus locus
Evangelicæ lectionis. Nam primum, quàm
necessaria ea nobis sollicitudo sit, quis
non videt? cùm Apostolis, quos elegerat,
& hætenus erudierat, & in via incipien-
tium cumulatissimè instruxerat, dicat:
Omnes vos scandalum patiemini in me
in

nocte ista. Quid nobis non metuendum est? cum Apostolis id, quod erat à Salvatore prædictum, re ipsa acciderit, quis nostrum sibi polliceri audeat, id sibi non eventurum? Et sanè Salvatoris verba si diligentius expendamus, mirari desinemus, omnes Apostolos, qui adeò videbantur in Domini amore constantes, scandalum passos ab eo se avertisse. Cùm enim dicat: *in nocte ista*: satis indicat, eorum animas fuisse tenebris obvolutas, ut mirum non sit, eos iter non vidisse, quò Christum sequerentur. Si passio nobis, si calamitas, si tribulatio semper interdum accideret, id est, dum animus luce divina collustratur, dum sol ille cœlestis in meridie est, fortasse possemus in suscepto vitæ instituto hædere constantes: at, cùm sæpe noctu id contingat, hoc est, cùm illa lux abest, cùm omnia apud nos caligine ac tenebris involvuntur, pauci sunt, qui non avertantur, pauci, qui non scandalum patiantur. Id de se Propheta testatur: *Ego dixi in abundantia mea, non movebor in eternum.* Videtur David non minus sibi promisisse, quàm Petrus, qui dixit:

*Psa. 29.
v. 7.*

H

Etiam si

Etiam si oportuerit me mori tecum, non te negabo. Sed uterque experimento sensit, se esse deceptum; nam luce divina sublata uterque in via Dei non leviter impedit: ac David quidem id statim de se fatetur: *Avertisti faciem tuam à me, & factus sum conturbatus.* Petro autem Christus Dominus id prædixit: *Amen dico tibi, quia in hac nocte, (hoc est, cum primum ego abs te meum lumen avertero) ter me negabis.* Nemo igitur sibi nimium fidat, quod alacris sibi videatur & constans; nemo se putet, ubi tentatio ingruerit, aliud quam hominem fore; sed potius, sicut ij faciunt, qui timentes, ne noctu impingant, dum lux est, lapides & offendicula omnia de medio tollunt, & gubernatores, dum tranquillitas est, rudentes explicant, & in spiram convolvunt, navim reficiunt, omnia ita comparant, ut, si quæ repente vis ventorum ingruat, nihil implicatum aut impeditum sint reperturi, ita nos, dum divina consolatione illustramur, demus operam, ut omnes animi nostri perturbationes componamus, ne nos tribulatio timidos,
ne tri-

ne tristes, ne cupidos, ne petulantes, ne iracundos inveniat. Hoc quô pactô optimè fiat, quod alterum erat, ex Evangelij verbis quatuor nobis optima præcepta sese offerunt. Primum ac potissimum est, ut omnium passionum affectionumque nostrarum Ducem, ac Pastorem constituamus Christum Dominum, ejusque Amorem. Nam si *Pax* (& Caritas) *Christi exultet* (sive, ut alij vertunt Apostoli verbum) *triumphet in cordibus nostris*, nihil poterunt nostræ passiones, sed victæ ligatis manibus ante currum triumphantis Pacis & Caritatis ducentur. Si fiet unum ovile, & unus pastor, non erunt passiones nostræ velut oves errantes, unaquæque pabulum quærens pro suo arbitrio undecunque. Hæc enim causa fuit perturbationis & scandali Apostolorum, ut ipse Dominus ait. *Scriptum est enim: percutiam pastorem, & dispergentur oves.* Ergo id nobis summô studiô cavendum est, nequa rebellis Passio ac perfida in pastorem tuum, Christi amorem in-
insurgat, eumque percutiat ac proster-
nat. Alterum præceptum, ut assiduè vi-

Col. 3.
v. 13.

H 2

gilemus;

gilemus; Petrus enim Christum negavit, antequam Gallus cantaret: hoc quid sibi vult? Gallus in sacris Ecclesiæ hymnis vocatur *Excitator mentium*. Dormiebat Petrus, & excitatore eguit, sed priusquam excitaretur, impegerat. Studeamus igitur excitatores nostrâ diligentiam prævenire, quod se facere ille dicebat, qui cecinit: *Præveni in maturitate, & clamavi: alibi: Anticipaverunt vigilias oculi mei.* Ac si diceret: prius, quàm me gallus aliquis clamore suo excitaret, aut vigil moneret, ego me ipse excitavi & monui. Salubre quidem ac sanctum est, ut hi monitores adsint, qui nos, cùm fortè aliqua passione delinquimus, semel atque iterum admoneant. Sed nobis id prius faciendum erat, ut nos ipsi redargueremus, & prius nostras passiones ad officium & obsequiū rationis revocaremus, quàm se illæ in publicum proferrent, aliena admonitione revocandæ. Tertium est, ut, quantum possumus, ab ijs occupationibus & conversationibus secedamus, quæ has in nobis perturbationes gignunt, vel irritant. Hoc Dominus docet, dum urbe defertur,

Psa. 118.

v. 147

Psa. 76.

v. 5.

ferta, torrente transmissa, & non solum turbis, quæ eum sequi solebant, relictis, non solum septuaginta duobus discipulis omissis, quorum aliqui cum eo in postrema cœna fuisse dicuntur, sed etiam omnibus Apostolis valere jussis præter tres, Petrum, Jacobum & Joannem, in hortum cultum, & conclusum locum secessit, ut nos quoque relictis omnibus, quæ perturbare nos possent, negotijs, amicis, occupationibus, ejusmodi locum & studium, quantum possumus, eligamus, in quo ab omni externa & vulgari perturbatione seclusi culturæ animi nostri vacemus. Quartum demum sedandi omnes animi perturbationes ac saluberrimum præceptum post illa tria peracta, erit patientia: nam si, postquam Amorem Christi Domini tibi præ omnibus proposueris, postquam vigilaveris, ne tuæ passiones licentiùs efferantur, postquam ab omni, quæ perturbare te posset, cura & conversatione secesseris, adhuc tristitiâ angeris, iracundiâ vexaris, tædiô aut mœrore conficeris, si timor ingruit, si qua alia, vel te invito, passio exurgit, tum demum nihil aliud superest, quàm ut id,

H 3

quàm

quàm potes, sedatò & quietò animò feras.
 Tum tibi versetur ante oculos Christus
 Dominus, qui & ipse aliquos ejusmodi
 motus adversos sentire voluit, dum &
 pavorem, & rædium, & tristitiam pertu-
 lit. Quædam tamen observes, ne per speci-
 em patientiæ ignavia tibi subrepat. Pri-
 mùm, si inferior animæ pars turbetur,
 nihil necesse est, nec pati debes superio-
 rem quoque, quæ libera est, turbari.
 Deinde passionibus, quæ rationi obstitunt,
 nunquam voluntate cedendum est, sed
 semper obnitendum. Tertiò medijs, quæ
 Spirituales Magistri docent, agendum
 est, ut Passiones has violentiores superes.
 Quartò, quicquid in molestis animi pas-
 sionibus invitatus pateris, Christi Domi-
 ni Passionibus jungendum, ei-
 que offerendum est.

CAPUT II.

*Studium & modum orandi ex
Christo Domino Patrem orante esse
discendum.*

Tunc venit Jesus cum illis in villam, *Matth.*
 quæ dicitur Gethsemani, & dixit *26.v.36*
 discipulis suis: sedete hic, donec vadam il-
 luc, & orem. & ex Marco: & cum pro- *Marc.*
 cessisset paululum, procidit super terram, *14.v.35.*
 & orabat. & ex Luca. & egressus ibat se- *Luc.22.*
 cundum consuetudinem in montem oliva- *v.39.*
 rum, &c. Repulsis nubibus perturbatio-
 num tenebræ adhuc in anima sunt, nisi
 lux cælestis affulgeat, quam nobis lucem
 affert, atque è cœlo elicit oratio. Scri-
 ptum est enim: *Accedite ad eum, & illu-* *Psa.33.*
minamini. Quemadmodum igitur è fa- *v.6.*
 cræ narrationis historiâ perturbationes
 omnes sedare didicimus, ita ex eadem
 nunc orare discamus. Ac licet Christus
 Dominus sæpe legatur orasse, nunquam
 tamen tam accuratè ab Evangelistis de-
 scribitur ejus oratio, sicut hoc loco, quò
 videntur præcipua quatuor adnotari posse,

quæ in oratione deesse non debent, ut ea sit ad hoc exemplar instituta: Assiduitas, Attentio, Devotio, Perseverantia. Assiduitas in eo est, quod non casu aliquo, vel novô consiliô Christus Dominus in hortum venit oratum, sed, ut ait S. Lucas *secundum consuetudinem*. Hinc discimus, non modò orandi consuetudinem Dominum habuisse, sed etiam certô locô, ac tempore orandi. *Sciebat*, inquit Joannes, & Judas locum; ac si diceret: nec Judam latebat, quô locô se recipere Dominus sole-
ret, licet fortè ob id munus, quod habebat, & quoddà pietate alienior esset, infrequentiore eum fuisse Christi comitem, cùm ad orandum iretur, æstimare possimus. Quis ergo erit, qui minùs necessarium sibi existimet, certa habere & loca orandi, & tempora? cùm id ne Dominus quidem neglexerit, cui nihil horum necessarium erat. Loca enim eligimus, ne rerum variarum imaginibus occurrentibus, aut hominû interventione turbemur. Tempora designamus, tum ut aptiora hæc quoque nanciscamur, tum ne nobis inter varias occupationes dies effugiat, priusquam

Ioan. 26

v. 21

quam orationi vacemus. Nihil horum Christo Domino erat necessarium; nam & in medijs turbis, imò & in summis cruciatibus Deo conjunctissimum animum habebat, & non egebat monitore, quò commonefieret, ne dies priùs elaberetur, quàm Patrem orasset, cum ipse & Pater unum essent, non modò unâ Divinitatis essentiâ, sed etiam mentis ac voluntatis humanæ cum eo conjunctione perpetua. Quòd igitur certum habuit orandi tempus ac locum, id procul dubio nostrâ causâ factum est: nihil enim ita necessarium vitæ bene instituendæ est, atque oratio, nihil orationi magis, quàm loci ac temporis constitutio. David septies in die laudem dicere consueverat: Petrus & Johannes ascendebant in templum ad horam orationis nonam. Christus monet, *cùm oraveris, intra in cubiculum, & clauso ostiò ora Patrem tuum.* Vagæ illius & erraticæ orationis vix ulla ratio habenda est. Quemadmodum suæ valetudini ac vitæ malè consulere, qui incertis temporibus, ac fortuitò cibum caperet, ita multò magis, qui eadem negligentia nunc animæ

Psa. 116.

v. 164.

Matth.

6. v. 6.

H s

cibum

- Psa. 101*
v. 5. cibum sumit. Fatebatur David: *Percus-*
sus sum ut fenum, & aruit cor meum,
quia oblitus sum comedere panem meum.
- Mat. 6.* Panis proculdubio *quotidianus supersub-*
v. 11. *stantialis* oratio est; eo pane cor homi-
nis confirmatur; cō Justus ex fide vivit;
eum certō locō ac tempore quotidie su-
mat, qui Deo vivere vult. Quotidie dici-
Mat. 6. mus: *Ne nos inducas in tentationem.*
v. 13. Christus autem nobis respondet: *Orate*
Luc. 22. *ne intretis in tentationem.* Si negligis o-
v. 40. rare, quid mirum, si tentaris, & vinceris?
Quid mirum autem, si negligas orare,
cū nullum ad id certum habeas tempus
ac locum? Quod locō ac tempore caret,
id nusquam & nunquam fiet. Assiduum
igitur oportet esse te, semp̄rque eodem
loco ac tempore precibus vacare, ut ea re,
quantum potes, beatos illos cives Hiero-
solymæ cœlestis imiteris, & Cherubim at-
que Seraphim, quæ, licet alas habeant, ta-
men semper eodem loco defixa hærent,
Domini sui assidua contemplatione de-
tenta. Attentio, quæ altera conditio erat,
ipsa quoque plurimū à loci ac temporis
constitutione pendet: sic enim locus ora-
tionis

tionis eligendus est, ut ab eo non modò homines, ac cætera externa ludibria rerum absint, sed etiam cogitationibus alienis nullum in eum locum aditum demus.

Abraham ascensurus montem cum Isaac ad sacrificium peragendum, famulis in crepidine montis relictis, *expectate*, ait,

Gen. 22.

v. 5.

hic cum asino, ego & puer illuc usque properantes, cum adoraverimus, revertemur ad vos; id nos oportet non modò cæ-

teris occupationibus, sed sensibus ipsis, ipsi corpori dicere; nudo, si fieri potest, eundum est ad orationem spiritu.

Psallam 1. Cor.

spiritu, psallam & mente. Nihil hîc loci

14. v. 15.

habent rerum cæterarum imagines; psallunt mente, qui ratiocinantes divina meditantur; psallunt spiritu, qui Deo excedunt, & altiore se contemplatione subducunt.

Christus quoque ipse discipulis ait:

Sedete hîc, donec vadam illuc, & orem.

Sedete amici, quiescite cogitationes, obdormite sensus, donec cum Deo agam.

Heu quoties in sacrarium mentis nostræ eo tempore ipso, quò cum Deo agendum esset, pecudes, & negotiatores mercimonia agentes se immittunt! Utinam, cum id

accidit,

Marci.
II. v. 17.

accidit, veniat Jesus, & factô flagellô quasi de funiculis, ejiciat ementes & vendentes, & ovium ac bouum importunos greges, nec non & columbarum caveas, hoc est, utilium & piarum alioqui rerum, parum aptas huic tempori cogitationes expellat, ne orationis locus forum negotiatorum fiat, aut, quod est pejus, spelunca latronum. Ergo relictis Apostolis Christus Dominus tres tantum eligit comites, Petrum, Jacobum & Joannem; quia nonnullorum oportet etiam in oratione meminisse, hos autem collocat tam longè à se, quantum jactus est lapidis, ac si docere vellet, eos quoque paucos, quorum recordari nos oportet orantes, extra jactum lapidis collocandos esse, ne nos possint priùs interpellare, quàm nos velimus, atque ita totus uni orationi intendens monet nos, quantò æquius sit, homines cum simus, putare, cum orare incipimus, totos nos ei negotio oportere impendere, & multum esse, si quis totò animò & corpore & totis ossibus orans (ut faciebat ille, qui dixit: *Omnia ossa mea dicent, Domine, quis similis tibi?*) ita ut oportet, ac Deum decet,

Psal. 34.
v. 10.

cet, reperiatur orasse. Devotio autem,
 quæ tertia erat virtus orationis, est omni-
 um quidem virtutum veluti flos quidam,
 & lux, & ut quidam dixit, quod in pictu-
 ris sandaracha est, quæ, cum inducitur,
 omnes colores reddit illustres ac vividos,
 ita est virtutib⁹ omnib⁹ una devotio. Sed
 hoc maximè nomine in oratione duo signi-
 ficantur, quorū alterū nostræ industriæ est
 (Dei gratia præveniente) alterū divinita-
 tum muneris. Nam eos devotos voca-
 mus, qui aut ipsi omne pietatis genus se-
 ctantur, & nihil omittunt, quod ad con-
 ciliandam sibi Divini Numinis benevo-
 lentiam spectet; aut qui à Deo singulari
 aliqua inter orandum jucunditate ac vo-
 luptate cœlesti perfruuntur. Prior illa de-
 votio est irriguum inferius, posterior est
 irriguum superius: Utrumque optabat
 Axa à patre Caleb, dicens: *Da mihi be-* *Isa. 15.*
nedictionem. Cui pater dedit Irriguum su- *v. 16.*
perius, & irriguum inferius. Utrumque
 optare debet anima, & petere à Deo, nam
 Dei est, utrumque concedere, Irriguum
 inferius nostræ sollicitudinis, Irriguum
 superius suæ visitationis. Utriusque nobis
 exempla

exempla dat Salvatoris oratio: nam & lo-
 cus ipse utrumque significat. *Hortus est*, sub
 hoc nomine humana spectatur industria.
Gethsemani est, id est Vallis pinguis; sub
 hoc nomine divina pinguedo ac devotio
 indicatur, quam etiam designat ipse mons
 olivarum, in quo Dominus orare consue-
 verat. Sed quia tædij ac tristitiæ Dominus
 erat plenus, disce, non semper illud cæ-
 leste manna pluiturū, nec semper hausturū
te mel de petra, oleūque de saxo durissi-
mo, sed interdum omni solatio destitu-
 tū, nec mente, nec linguā a satis ad orandū
 dispositum, dicturum Deo, *Aruit tanquā*
testa virtus mea, & lingua mea adhesit
faucibus meis. Quod tamen minimè tibi
 omittendæ orationis causa esse debet. Hæc
 erat è quatuor initio propositis conditio-
 nibus postrema, Constantia: *Et factus in*
agonia prolixius orabat: Tertiò eandem
 orationem Dei filius iterat: nos, si minùs
 succedat oratio, ne secundò quidem eam
 iterare dignamur; nemini dubium est,
 quin omnis illa Domini agonia nostrā
 causā, non ipsius, suscepta fuerit; ipse e-
 nim sēper ac statim exaudiebatur à Patre;
 quòd igitur in agonia factus est, indicat
 eum

eum veluti cum Deo certamen inijsse. Nam Græcè Agon, Latinè certamen est; sanè, qui orant, cum Deo certamen ineunt. Ita Jacob cum Angelo luctatus est usque manè. Ita Moses pro populo orans cum Deo quodammodo certabat, ut ille diceret: dimitte me, ut irascar populo huic, & minimè ingratum Deo facimus hoc modo cum illo certantes, quin ipse hoc requirit. *Quæsi vi, inquit, virum, qui interponeret sepem, & staret oppositus contra me pro terra.* Stemus igitur fortes in oratione, ut, quibus hic honor defertur, quodammodo cum Deo certare dicamur. Sed infinita sunt alia, quæ ex Christi oratione discit, qui eam diligenter intuitus, suam formare ad ejus exemplar studuerit.

CAPUT III.

Fructus Christianarum Virtutum ex Horto Gethsemani esse carpandos.

Pater mi, si possibile est, transeat à me *Matth.*
calix iste, verumtamen non sicut ego 26.v.39
volo,

Luc. 22 volo, sed sicut tu. & ex Luca: Apparuit
v. 43. autem illi Angelus de cælo confortans e-
 um, & factus in agonia prolixius orabat,
 & factus est sudor ejus sicut gutta sangui-
 nis decurrentis in terram. Didicimus o-
 rare. Discamus ex oratione fructus, qui-
 bus pascamur & proficiamus, colligere.
 Non enim tantum spatiandi causâ, & ocu-
 los detinendi in hortum descendit Spon-
 sus, sed ut pascatur in hortis, & lilia col-
 ligat, quorum tota die odore recreetur.
 Fructus igitur nobis ex oratione sunt col-
 ligendi. Omnia autem poma, quæ colligi
 in oratione possunt, nova & vetera habet
 hortus Gethsemani, ut facile sit, totâ vi-
 tâ eô detineri ac pasci. Nova poma sunt
 fructus Virtutum Christianarum, quas
 Dominus attulit, quæ antea non erant in
 hominum vita & moribus. Eæ sunt præ-
 cipuè quatuor: Humilitas, Pœnitentia,
 Resignatio, Mortificatio: Harum virtu-
 tum licet aliqua exempla etiam in San-
 ctis veteris testamenti legantur, eas tamen
 Christus Dominus perfecit ac docuit, &
 in mores induxit. Poma vetera sunt Vir-
 tutes Morales, quarum etiam Ethnici no-
 titiam

citiam semper habuerunt, & sunt itidem quatuor, Prudentia, Justitia, Fortitudo, Temperantia. De illis primū agendū est: Humilitatem Dominus etsi totā vitā docuit, nam & hoc magisterium singulariter est professus, dicens, *Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde*, hoc tamen loco ac tempore singulariter ostendit. Primū enim, cū esset Patrem oraturus, procidit in faciem suam. Quid demissius? quid dici potest humilior? *Cū in forma Dei esset*, ac sine rapina aut usurpatione dignitatis alienæ æqualem se Patri posset asserere, quippe cū ipse & Pater unum essent, nec possit, ubi sit summa Unitas, non summa esse dignitatis æqualitas; memor tamen humanæ naturæ, quam assumpserat, eò usque se abjicit, ut in faciem suam procidat, velut indignus, qui cælum spectaret. Procidit in faciem suam filius ante Patrem, & *filius dilectus, in quo ei bene complacuit*, quod neque prodigus filius ante patrem fecisse memoratur. Quis est, qui audeat erecto vultu coram Deo stare, & cum Phariseo suam illi justitiam objectare, cū ipsa Sanctitas,

Phili. 2.
v. 6.

tas, ipsa Justitia non audeat vultum Judicis intueri? Miramur Seraphim velare alis ora: plus est Regem Angelorum totò terræ elementò sibi vultum tegere, ut sancta quadam humilitatis eclipsi ostenderet, coram Deo omnium conditore quemcunque solem creatæ gloriæ deficere. Sole igitur hoc deficiente, quod sidus fulgebit? quis adeò impudenter audax, qui coram Deo se aliquid putet, cùm videat eum, qui est Rex Regum, & Dominus Dominantium, Alpha & Omega, principium & finis, ita se prosternentem, ac si vellet in nihilum suum redire, quippe qui naturam suam à Deo ex nihilo habere meminisset. O nihil nostrum! cur te aliquid putas? O terra, lutum! cur, nescio, qua opinione tui extolleris, ut posse te credas coram Deo capite ac vultu erecto stare? Dejicere miser, sternere, affige te solo, & si potes, in abyssum deprime. Sed ne putas hoc satis esse, quòd Deo, & ijs, qui Dei locò tibi sunt, humilitate subjiceris, disce etiam ijs, qui tibi subsunt, te ex animi demissione submittere. *Et apparuit Angelus de cælo confortans eum.* Planè id longè majoris

majoris humilitatis fuit, quòd Angelorum Rex, Magister, Deus ab Angelo se confortari passus est; ideo scilicet, quòd naturæ altioris ille est, quàm sit humana. Quòd si tantum Angelo Christus defert, quid non æquum est, nos Sacerdotibus deferre, qui Angeli Dei sunt? quid Superioribus ac Magistris? Pœnitentia quoque Christiana est propriè virtus, quippe Ethnicis ignota, quorum aliqui etiam indignum viro Sapiente esse dicebant, Pœnitere. Pœnitentiam Christus Dominus suorum criminum nullam habuit, quia peccatum non fecit, & dolus inventus non est in ore ejus: sed nostrorum habuit perfectissimam, quæ ut sua dolebat, *posuit enim Deus in eo iniquitates omnium nostrarum.* Videtur igitur Christi Domini oratio, & patris negatio, eò directâ fuisse, ut intelligeretur, rem scelestissimam esse Peccatum, quæ requireret ad sui expiationem Christi mortem, ut ne roganti quidem posset ignosci: sic enim ait. *Deus meus rogabo per diem, & nō exaudies, & nocte, & non ad insipientiam mihi.* Cur hoc? dixerat ante: *Longè à salute mea verba delicto-*

Isai. 53.
v. 6.

Psal. 21.
v. 3.

delictorum meorum, ac si diceret. Dum ego te salutis meae causam rogo, Deus meus, ut, si fieri possit, transeat à me calix iste, altera ex parte delicta hominum, quae mea esse voluisti, clamant & ipsa, & vox eorum potentior est meam, ipsa efficiunt, ut fieri non possit, quin ego calicem hunc bibam. Longè à salute mea ut sis, id est, nolis mihi vitam concedere, faciunt voces ac verba delictorum meorum, quae ex omnium hominum humeris in meos transtuli. Adeste nunc peccatores, & colloquium hoc Salvatoris cum Deo Patre audite: *Pater*, inquit, *si possibile est, transeat à me calix iste*. Ac si diceret: *Pater*, si tanta peccati gravitas non est, ut id non requirat, Dei ipsius satisfactione expiari, sed potes minore aliqua victima esse contentus, oro, & justum est, ut mihi vitam serves, & alium hominibus Salvatorem des. Quid respondit Pater? Missus est Angelus, qui hæc illi diceret. Te quidem non latet, qui Sapientia Dei es, id quod dicturus sum Dei ac Patris tui verbis; sed tamè, ut ex hoc nostro colloquio intelligant homines, quæ sit peccati gravitas, nuncio tibi

tibi Patris ac Dei nomine, Deum (etsi omnia possit) minimè posse Justitiæ suæ exactè & ex æquo satisfacere, nisi ei offenso Divina Persona satisfaciat. Quandoquidem igitur statutum est, peccatum tui debere morte (sic enim ab initio dictum est Adamo) non aliâ quàm tuâ luendum est. Videor mihi videre Christum Dominum, his auditis se ad nos vertentem, & his utentem vocibus. Ecquid videtis tandem homines, quanta sit vel unius è sceleribus vestris gravitas? cùm pluris id sit apud Deum, quàm meæ preces, imò quàm mea vita? Nondum vos pudet, vestra improbitate necessitatem Deo ipsi attulisse moriendi? nondum vestrarum culparum dolore tangimini, cùm ego eas tantùm recogitans tristis sim usque ad mortem? His nos ad summam, & verecundiam & dolorem, adigi necesse est, & optare tristitiam illam usque ad mortem, quæ nostrâ causâ in Christi Domini anima fuit, in nostrum quoque pectus transire, cupere lethalem illam agoniam in nobis experiri, quâ conflictemur, & sciamus, quid quantumque sit, quod deliquimus; orare deni-

Gen. 2.
v.17.

que Christum, ut, si possibile est, transeat in nos calix ille contritionis ac doloris, quem ipse bibit. Tertia, quam in horto carpimus, Christiana virtus est Resignatio: sic vocatur virtus, quâ Deo ita in omnibus nostram submittimus voluntatem, ut simus parati, id velle, quod velit, id recusare, quod nolit. *Paratum cor meum Deus, paratum cor meum*: in utrumque scilicet, ut, si ve quid velis mihi concedere, si ve quid eripere, æquè sim futurus lætus, æquè pacatus, æquè tuus. Hæc quoque virtus Christi propria est, qui ita in omnibus Patris nutum ac voluntatem secutus est, ut vix duodennis diceret Matri, ac

Psa. 107 v. 2. *Luc. 2. 49.* Josepho, *nescitis, quia in his, quæ Patris mei sunt, oportet me esse?* Felix voluntas, quæ non apud se est, sed in ijs, quæ sunt Dei; ibi enim voluntas est, ubi ejus est amor: ubi autem meliùs aut amor noster esse possit, aut voluntas, quàm apud Deum? Eam igitur virtutem nunquam meliùs, quàm in hac oratione Christus docuit. Tum enim difficiliùs est Dei voluntati & arbitrio se permittere, cùm de ijs rebus agitur, quas magis amamus; minùs

nus certè Job sensit pecorum quàm filiorum jacturam, & hanc minùs quàm proprii corporis inflictam ægritudinem. Quid autem esset, quod Christus aut magis amaret, aut jure meliore, quàm vitã suã? Nam & homines hanc præ omnibus ferè rebus æstimant, sapientiores magis, quàm qui minùs intelligunt. Intelligebat profectò Christus, nihil in rebus omnibus creatis esse, quod pretio æquaret vitam Divinam, & quia ejus caritas ordinata erat, & ita quàmque rem amabat, sicuti decebat, & juxta boni illius magnitudinem: necessariò plùs amabat suam vitam, magisque jacturam ejus sentiebat, quàm omnes simul homines unquam rem ullam amarint, vel ullius rei amissionem doluerint, si omnes omnium conjungerentur affectus. Hinc de eo Propheta dicit: *Dedit dilectam animam suam in manibus quærentium eam*, ne putes Christum non sensisse jacturam tantæ rei. Alter eum loquentem cum Patre inducit, his verbis: *Erue à framea Deus animam meam, & de manu canis unicam meam*. Unicam vocat, non tantùm, quòd alteram ipse

*Ier. 12.
v. 7.*

*Psal. 21.
v. 21*

non haberet, sed, quòd nulla ei similis, aut comparanda usquam esset. Rem ergo tantam, actam dilectam, tam unicam, vide, quàm liberè in manus Patris resignet. Ter oravit: Primò quidem, ut, si possibile esset, calix ab eo transiret, sed addidit, *non quod ego volo, sed quod tu*. Secundò autem, ac tertio, sic oravit: *Pater mi, si non potest hic calix transire à me, nisi bibam illum, fiat voluntas tua*. Ita semper eòdem tendebat ejus petitio, ne **Ipsius**, sed ut Dei voluntas fieret. Quantò magis decet nos id dicere, quorum voluntas adeo sordida terrenis affectibus, adeo boni melioris inscia est, ut semper illud minùs velimus, quod, cùm Deus velit, constet esse optimum. Quarta virtus Christiana, quam ex hoc horto decerpere possumus, est Mortificatio. Docet illam sudor Christi sanguineus, qui nos ad elicciendas nobis aliquot etiam sanguinis guttas flagris inflatis hortatur; docet tota mentis & corporis in eo dolore & agoniâ conflictatio. Sed, quia Mortificationem tota Christi Passio docet, minùs necesse est, in ea hìc immorari.

CAPUT IV.

Moralium Virtutum fructus esse ex eodem horto legendos.

ET venit ad Discipulos suos, & in- *March.*
venit eos dormientes, & ait Petro: *26.v.47*
Sic non potuistis unâ horâ vigilare me-
cum? Vigilate, & orate, ut non intretis
in tentationem; Spiritus quidem prom-
ptus est, caro autem infirma, usque ad il-
lud: Convertite gladium tuum in locum su-
um, &c. Licet Christianis maximè vir-
tutibus, quas diximus, studere debeamus,
Morales tamen omittendæ non sunt, quas
Christus Dominus docendo suas fecit.
Nam, quamvis vetus Prophetæ dixerit, *Ve-* *Levi.26*
tera Novis supervenientib? fore projicien- *v.10.*
da, id minimè de contemptu accipien-
dum est, sed quòd hæc longè illis antecel-
lant, & illa in se contineant; nam &
Humilitas Prudens, Fortis, Temperans
& Justa est, & idem de alijs facillè dixeris.
Alioqui Nova, & Vetera simul in portis
Ecclesiæ sunt, & Scriba Doctus in Regno *Cant.7.*
cælorum profert de Thesauro suo nova & *v.13.*
vetera. Moralium igitur virtutum fru- *Math.*

Et in horto Gethsemani uberrimos colligemus. Et, quia proficientium hic ordo est, ut ab imperfectioribus ad perfectiora procedant, Temperantia prima erit, quæ in adolescentia requiritur. Fortitudo secunda, quæ maximè juventutem & virilem ætatem decet. Tertia Justitia, quæ confirmata & provecta ætas ornatur. Quarta Prudentia, quæ senum propria est. Temperantiam docet Christus Dominus Apostolos, cum eos reprehendit, quòd tam breves vigilias ferre non potuissent. *Vigilate, inquit, & orate, ut non intretis in tentationem; Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma.* Ex quo Christi Domini præcepto sacrarum Vigiliarum in Ecclesia ortus est ritus. Somni quidem nomine hic omnem voluptatem corporis possumus intelligere: quemadmodum enim somnò sternitur corpus, anima sopitur, ususque rationis opprimitur, ita illecebræ voluptatum eadem nobis damna inferunt, & tantò majora, quantò peior est animæ mors æterna, quàm brevis imago mortis corporeæ. Quare hortatur Apostolus nos de somno surgere, & sicut in die

Rom. 9.
v. 3.

die honestè ambulare, non in commessationibus & ebrietatibus, non in cubilibus & impudicijs. Medium autem ad Temperantiam obtinendam proposuit Orationem. Quippe cùm nemo possit esse continens, nisi Deus det, & cùm animus voluptatis cupidus non aliter melius possit à noxia voluptate avocari, quàm si alia nobilior voluptas ei proponatur, & caro infirma tum robur acquirat, cùm spiritus ratione roboratur, Latabimur, inquit sponsa, & exultabimus in te, memores uberum tuorum super vinum, hoc est, cùm primū tua ubera fugere in oratione cæperimus, tum nobis vinum deliciarum terrestrium acescet ac displicebit, illius voluptatis recordabimur semper, hujus immemores omnino erimus. Sed quia, cùm necessitas poscit, indulgendum est aliquid corpori, ideo Dominus cùm secundo venisset, invenissētque eos dormientes, erant, inquit Matthæus, oculi eorum gravati, & Marcus addit: & nesciebant, quid responderent Ei, miseratus eorum infirmitatem nihil dixit. Tertiò autem cùm venisset, etiam dormire aliquantulum

eos

Sap. 8.
v. 21.

Cant. I.
v. 4.

eos iussit. *Dormite jam*, inquit, & *re-*
quiescite: ac postea. *Surgite: eamus*. Ec-
 ce moderatur filiorum somnum. Beatus,
 qui moderatorem habet ac temperatorem
 actionum suarum Jesum. Beatus, qui eo
 iubente quiescit, eo excitante consurgit,
 ejus nutu cibum capit, ejus imperio jeju-
 nat, & nullū ē corporis cōmodis aut sumit
 aut respuit ejus injussu. Nunc Fortitudinē,
 eodem docente, discamus: *Eamus*, in-
 quit, *ecce appropinquavit, qui me tradet*.
 Brevis vox *Eamus*: sed nulla fortior ad
 hanc diem unquam est audita. Fortitudo
 enim in arduis sponte subeundis tantō
 major est, quantō & majora instant peri-
 cula, & certiora, &, qui ea subit, minus
 præsidiij ad ea evadenda habet, & plus
 intelligit, quantum in ijs sit mali.
 Hæc omnia in Christo Domino summa
 erant. Nam quod majus unquam, non
 dico periculum, sed exitium fuit, quā
 illud, in quod se Christus tum dedit: quod
 certius? quis minūse evasurum spera-
 vit? quis præsentiorem habuit futuri
 mali notitiam? Obversabatur ei ante ocu-
 los ignominia illius horror, & facies tur-
 pissima

piissima mortis infamis, cruciatuū asperitas & multitudo, hæc enim omnia sciebat, antequam fierent, tota denique scena Romana sævitia, Judaica perfidia, & quod horum omnium caput & causa erat, ultimus inferorum furor & rabies: hæc simul omnia illi se objiciebant, ad quæ vitanda, licet à Patre legiones Angelorum habere posset, sciebat tamen id jam constitutum esse, sibi per hæc eundum esse, & hæc omnia perferenda. Postremò offerebant se ejus animo, quæ longè ingratiſſimos illos cruciatus reddebant, pernicies Hebraica gentis, ex qua ipse nasci voluerat; hominum tam multorum ingratus animus, qui tantum beneficium parùm agnitori, minùs æstimaturi essent, denique etiam multi abnegaturi, plurimi oppugnaturi. Ultimum horroris erat Judæ impia proditio, quâ plus cruciabatur Domini caritas, quàm omnibus Judæorum furoribus. Adversus hæc omnia mala tam impavidus Salvator ex oratione consurgit, ut Apostolos dormientes minimè putet excitandos. Interea dum abesset aliquantum Judas cum cohorte, *Dormite jam,* inquit,

inquit, & *conquiescite*, tanquam in rebus securis; deinde eos excitat, non ad sui præsidium, sed ad spectaculum, ut tantæ fortitudinis visû miraculô, & ipsi ad aliquid simile audendum pro ipso excitarentur aliquando. Invenio Dominum in sua Passione diversis, & planè oppositis feris apud Prophetas comparatum.

Isai. 53. Nam apud Isaiam ovis vocatur, *Sicut ovis*
v. 7. *ad occisionē ductus est;* à Jacobo autem in
Gen. 49 Judæ benedictione *Leo* dicitur, *Requies-*
v. 9. *scens accubisti ut Leo.* Quî potuit idem Leo ferox, & Ovis mansueta dici? Leo nimirum fuit, cùm in adversam cohortem in se irruentiû hostiû se obviû dedit; sed ovis fuit, cùm ijsdē hostib⁹ se obtulit vincendum, illudendum, trahendum, immolandum. Ex his discas, quæ sit Christiana fortitudo: nam ejus proprium est, non minùs audacter occurrere omnibus periculis, quàm ea, si opus sit, ferre mansuetè, & humiliter. Sanè Fortitudo Leonis apparuit in eo, quòd & tantô animô occurrit hostibus, & Proditorem tanta gravitate reprehendit. *Amice, ad quid venisti?* Et ultro interrogavit: *Quem queritis?*

queritis : & cùm audisset se quæri, tali vultu, ac frontis majestate respondit; *Ego sum*; ut abierint retrorsum, & ceciderint resupini in terram. Fortitudo autem Ovis, quæ Christianorum propria est, qui cum ipsa mansuetudine omnia adversa vincunt, enituit in eo, cùm Petrum arma capeissentem repressit, & ipsos milites arguit, quòd ad se, inermem & mori paratum, facibus armisque instructi venissent, & cùm deinde vinciri se passus est, & secutus quocunque duxerunt, talem se gessit, ut multò magis ovis immolanti resistat, quàm ipse restiterit se occidentibus. *Fecerunt illi, quacunque voluerunt.* Agendæ sunt gratiæ vel cœco furori Iudæorum, qui properans plura ac longiora Christo Domino tormenta non intulit, vel astutiæ eorum versutiæ, quæ populi tumultum, & tantæ innocentæ mox manifestandam timens apertissimam veritatem, rem ultra diem differendam non putavit. Nam quicquid eo tempore tartarea rabies in hanc mitissimam ovem audere voluisset, paratam Domini patientiam habebat, ut planè possimus dicere, omnia

tor-

Marci.
9. v. 13.

tormenta, omnesque cruciatus, quos homini homines inferre possint, & quos excogitare daemones valeant, Christum Dominum suscepisse; ad omnia enim perferenda erat paratus. Justitiæ verò nunquam majus exemplum editum est, quam in horto Gethsemani. Etenim primum ea Justitia, quæ inter Deum & Homines intercedit, illic ad perfectam æqualitatem adducta est, & ejus, quæ inter ipsos homines est, insigne documentum est editum. Dei justitia ob scelera hominum, quibus divina dignitas erat offensa, exigebat ab hominibus eam satisfactionem, quæ se, ac Numen violatum deceret: contra humana conditio imbecilla ac labilis jure quodam suo poscebat, eam ab se satisfactionem exigere, quam exhibere posset: cur enim idem Conditor, qui se ita infirmum & inopem creasset, hoc ab se requireret, quod sciret in suis viribus non esse? Litigium hoc, quodammodo ex utraque parte æquum, diremit Christi Domini caritas, qui suscepto patrociniò infirmitatis humanæ, quod Justitiæ Divinæ debebatur, exsolvit, non solum integrè, sed cumulatè, ut non modo

modò iusta, sed copiosa sit apud eum redemptio. Et quia, ne hoc faceret, hominis, quem gerebat, innocentia obstabat, qui se tot cruciatibus objici meritò queri poterat, ejus quoque causam apud Patrem aliquando agendam suscepit, rogans, ut, si fieri posset, ne huic quidem parti injuria fieret, donec à Patre responsum, ipsius Humanitati sic expedire, & hoc vel maximè è re ipsius esse, quæ brevi morte omne gaudium & gloriam esset adeptura. Quo nuncio accepto læta Humanitas, *proposito sibi gaudio sustinuit crucem confusione contempta.* Ita tum Dominus implevit omnem Justitiam, & omnia litigia composuit, pacificans per Sanguinem suum, quæ in cælis, & quæ in terris erant. Justitiæ verò inter homines insigne præceptum dedit. Primum, cum noluit esse plures gladios quàm duos : *Ecce duo gladij hic*, dixerant Apostoli : respondit Dominus, *Satis est.* Nam præter gladios duos publicæ auctoritatis, Ecclesiasticæ & sæcularis, nullus in Ecclesia esse debet tertius gladius privatæ ultionis. Deinde, cum Petrum, nimis properè & intempestivè

K

arma

Hebr. II

v. 2.

Colo. I.

v. 10.

arma arripientem, coërcuit, etsi optimo affectu, etsi optimâ causâ, tamen præter Dei voluntatem, nullo jure adversus publicos ministros insurgentem. Quô docuit, temerè nos interdum, velut Christi Domini honorem ulturos, arma sumere, cùm id tamen Christus ipse non requirat à nobis. Illud denique ad omnes ab injuria deterrendos addidit, eum, qui adversus alterum ferrum stringeret, simili fato periturum, & vicem cuique reddendam, ac neminem impunè laturum, qui sanguinem fratris fuderit. *Vae qui prædaris,* inquit Propheta, *nonne prædaberis?* Num putas inultam abituram audaciam, quam tibi præsens rerum status facit? Noli id putare; est, qui quærat, & judicet. Prudentiam verò, eamque cœlestem, ac quæ de sursum est, cùm ex omnibus, quæ in hoc horto egit Dominus vel dixit, uberrimè discimus, tum maximè ex duobus: primùm ex consilijs, quibus suos instruxit; deinde ex verbis, quibus est adversarios allocutus. Mirum alicui esse posset, Dominum, qui sapientia ipsa esset, à suis ultimò discedentem, tanta tempestate

Isai. 33.
v. I.

pestate ingruente, non eis plura & reconditiora consilia, & monita aperuisse, ut solent viri longo usu rerum edocti, cum filios aut amicos deserunt, nonnulla eis capita consiliorum ac principia vitæ dirigendæ indicare. At Salvator in toto illo extremo sermone nihil aliud eis, quàm Fidem, Spem & Charitatem commendavit. In hoc verò secretiore consilio, habito cum tribus fidissimis discipulorum, nihil eos docuit aliud, quàm orare; in eo verbo prudentiam omnem constituens: *Orate, ne intretis in tentationem.* Noverint cum omnes Christiani, tum maximè, qui vel statu vel munere proximè Apostolos sequuntur, in eo sibi omnem ponendam esse solertiam & calliditatem, ut, quicquid periculi eorum rebus imminet, oratione prævertant. Quid ad arma properas Petre? Non hoc Magister consuluit: præstitisset Vigilasse, & Orasse; illud satis erat; illud Dominus abs te requirebat; illud si fecisses, Dominum fortè in atrio non negasses. Non decet te, istis consilijs rem Christi tueri velle; quibus Ethnici setuantur: *Vigila, & Ora, satis feceris.*

Ego, si opus fuerit, legiones mittam Angelorum, quæ te & me tueantur. Summa igitur est prudentiæ Christianæ, Vigilare, & Orare. Quod verò Judæ & Cohorti Dominus locutus est, id videtur humanam & noxiam prudentiam arguere, *Quem quæritis?* inquit. Quàm multi ex hominibus, qui nunc rebus humanis se immiscent, ac plurima agenda suscipiunt, si interrogarentur his vocibus: *Quem quæritis?* territi abirent retrorsum, & caderent. *Quem quæritis?* Proculdubio diligitis vanitatem, & quæritis mendacium: aut certè malum proximo vestro quæritis; jure ergo in vobis fit, quod Propheta ait: Convertantur retrorsum, qui volunt mihi mala. Sed audent colligere se, & dicere: Jesum Nazarenum quærimus. Nihil nobis aliud propositum est, quàm Christi honor, Ecclesiæ utilitas, Reipublicæ bonum. Scilicet, hæc vos quæritis, non aliter quàm Judæi Christum quærebant, ut, cùm reperissent, perderent ac necarent. Nam publica munera, magistratus, dignitatésque præcipuas ideo affectatis, ut in ijs ex vestra utilitate, non ex Christi exemplo

exemplo ac lege vivatis. Sic antea Herodes quoque Christum quæsierat, quem occideret: Ergo jure nobis responderi potest: Jesum quæritis, finite hos abire. Si Christum, si Ecclesiæ, si Reipublicæ commodum quæritis, nolite divitias sectari, nolite consanguineos & amicos tantum vestros evehere, ac locupletare, nolite eò libentiùs accurrere, ubi reditus majores sint, non ubi fructus uberior, Christum tenete, finite hos abire. Discamus nos hanc veram esse prudentiam, Christum unum tenere, ac domum nostram ducere, non damnandum, sed vindicem salutis nostræ colendum, amandum, & observandum semper; at reliqua omnia sinamus abire, quò velint.

CAPUT V.

Theologicarum Virtutum quoque Fructus ex eodem horto decerpi.

Qui autem tradidit eum, dedit illis signũ dicens: quemcumque osculatus fuero, ipse est, tenete eum, & confestim accedens ad Jesum dixit: Ave Rabbi.

Matth.
v. 48.

K 3

& oscu.

& osculatus est eum, dixitque Jesus; ami-
 ce, ad quid venisti? Tunc accesserunt, &
 manus injecerunt in Jesum, & tenuerunt eum. Hanc sacræ narrationis par-
 tem, qua Jesus capitur, virtutibus Theo-
 logicis congruenter aptabimus: quippe
 alijs virtutibus Dominus quæritur, his
 capitur ac tenetur. Quis autem Om-
 nipotentem facile tenere possit? non
 est satis unum adhibere funiculum, tripli-
 ci vinculo opus est; nam *funiculus*
triplex difficile rumpitur. Fide igitur,
 Spe & Caritate Dominus tenetur. O il-
 los felices, qui tam beatâ prædâ potiuntur!
 sed licet hæc tria requirantur, non capi-
 tur tamen Dominus, nisi Caritate. *Quem-*
cumque osculatus fuero, inquit, ipse est,
tenete eum. Contemplemur has virtutes
 in ipsis Judæorum sceleribus, & hæc geni-
 mina viperarum meditatione concisa in
 salutarem nobis vertamus adversus vene-
 na medicinam. Nam quemadmodum
 Crux, quæ Domino acerba & noxia fuit,
 nobis est salutaris atque utilis, ita hæc
 omnia, quæ in ipsum facta sunt, è Jesu
 corpore ac præsentia virtutem accepe-
 runt,

runt, quâ possint nobis meditantibus non una ratione prodesse. Primum igitur Fide Dominus tenetur. Plura alia Fidei documenta hic hortus Gethsemani habet, sed maxima, quæ circa Petrum facta sunt. Etenim Tres Apostoli, qui Christum Dominum propius secuti sunt, tres Virtutes Theo'ogicas designant. Sicut in octo reliquis, qui remotius sunt relictæ, quatuor Moraliû, totidem Christianarum virtutum, quas adnotavimus, possumus imaginem agnoscere. Nam illæ, remotiores sunt; tolæ Theologicæ Deum attingunt. Petrus igitur Fidei, Jacobus Spei, Joannes Caritatis est symbolum. Petrum Dominus paulò antè monuerat. *Simon, Simon, ecce Satanas expetivit vos, ut cribraret sicut triticum: ego autem oravi pro te, ut non deficiat fides tua, & tu aliquando conversus confirma fratres tuos.* Hic possumus duo contemplari. Primum, Christum Dominum elegisse Petrum ejusque Successores, in quibus Fides non deficeret, & à quibus reliqui omnes fideles confirmarentur. Quod ideo factum est; quia futurum erat, ut Satanas cribra-

Luc. 12.
v. 31.

ret Ecclesiam, id est, auctor esset schismatum, quibus paleæ se à tritico segregarent; ille igitur semper inter grana Christi erit, ipsique conjunctus, qui se grano frumenti comparavit, qui cum Petro fuerit; qui verò ab eo discesserit, inter paleas erit sempiterno igne comburendus. Quo loco Dei consilium mirabimur, qui Fidei totius ædificium in hoc homine fundare voluerit, quem post se constituit secundarium Ecclesiæ fundamentum, quod fieri debere nulla ratio suadebat humana; nam neque Petrus inter Apostolos erat natu maximus, neque vocatione primus, neque sapientiâ consultissimus, neque genere nobilissimus, cùm eò prior ætate & vocatione esset Andreas, nobilior Joannes, ditior Matthæus, sapientior Bartholomæus, si fuit idem qui Nathanael. Sed ut disceremus, res fidei non æstimandas esse ratione, sed voluntate credendas, ejusmodi Magistrum omnibus præfecit, in quo eligendo quid secutus esset, nulla humana ratio appareret. Certè postquam eum se negaturum prædixit, addidit promissionem Fidei in eo fundandæ, quæ nunquam esset

esset defectura : Ut sciremus , eum Salva-
toris clementia & beneficio , non suo
merito consecutum esse , ut , qua in re lap-
sus esset , hoc est in fidei confessione , in ea
ceteris præficeretur : ut *ubi abundavit Rom. 8.*
peccatum , superabundaret & gratia (ni- *v. 20.*
hil interea præclaræ illi confessioni detra-
himus , quâ prope Cæsaream Philippi pri-
mus Christi divinitatem promulgaverat ,
sed illud quoque gratiæ fuerat) Illud vide-
tur maximè Domino placere potuisse in
Petro , quòd adeò humilis fuerit , ut se in-
dignum putaret , qui cum Domino in ea-
dem navi esset. *Exi , ajebat , à me Domi-*
ne , quia homo peccator sum. Ex quo tem-
pore statim ei Dominus non obscurum
indicium dedit sublimis hujus electionis.
Quem enim humillimum vidit , eum puta-
vit fidei suæ docendæ fore aptissimum.
Quemadmodum Phariseis dictum est :
Quomodo potestis credere , qui gloriam *Ioan. 5.*
ab invicem accipitis ? ità Petrus , qui non *v. 44.*
sectabatur suam gloriam , Fidei præses &
magister factus est. Alterum , quod intue-
bimur , hoc erit : Fidem nostram instar
Petri humilem , sollicitam , Christi aman-

Ioan. 9.
v. 68.

tem esse debere, quæ nunquam ab eo discedat, dicatque: *Domine, quò ibimus? verba vite æternæ habes.* Deinde, siquid in nobis turbetur aut decidat, si tentatione ingruente aliqua virtus aliquid patiatur, constantia, patientia, obedientia, parsimonia, Petrum debere confirmare fratres suos, hoc est, debere nos verti ad Fidei principia, & ex his restituere & reficere, quidquid tentationis impetu dejectum, ac deturbatum est. Etenim cùm cogitamus, quæ nos præmia mancant, quæ supplicia nobis Deus comminetur, quæ præcepta det, quibus & auxilijs iuvet, & exemplis instruxerit, nihil est, quod non confirmetur in nobis ac restituatur. Illud quoque considerandum est, quòd Apostolis dormientibus solum Petrum Dominus reprehendit. *Simon dormis? Non potuisti una horâ vigilare mecum?* Nam revera quæcumque in nobis virtus dormiat, necesse est, simul cum ea dormiat fides; hæc igitur prius excitanda est, deinde per eam reliquæ. Postremo neque illud omittendum: Petrum à Domino reprehendi, quòd vim & arma tentaverit: in quo illud cogitare

tare possumus, Fidei propriam esse obedientiam; non oportere aciem ingenij, quam gladij nomine significari putamus, liberè circumvibrare. Christum Legiones Angelorum tuentur ac defendunt; cave putes, sine tui ingenij gladio, sine ictibus & vulneribus veritatem non posse defendi. Non amat Christus temerarias ingenij vibrationes, vult acutiora quæque ingenia vaginâ modestiæ contineri. Hæc aliâque in Petro contemplabimur, quæ Fidem nostram instruant, qui cum Simon, id est Audiens vel Obediens diceretur, & *filius Joannis*, id est Gratia, vel, ut aliter idem nomen scribitur, *Jona*, id est, Columbæ esset, à Christo dictus est Petrus, id est, Petra. Nam fides ex auditu & obedientia gratiæ ac Spiritus sancti operatione concipitur, firmitatem autem & perseverantiam accipit à Christo Domino, cui velut petra adhæret. Nunc Spei fructum ex horto Gethsemani decerpamus: hunc etiam facilè nobis hic sacer hortus dabit, nec diu vel anxie quærendus erit. Etenim cum Spei præcipuus actus sit Oratio; Spes enim est, quæ nobis De-

um

um proponit, tanquam unum, à quo cuncta bona expectemus & expetamus; expetimus autem orando: ubinam melius aut plenius docemur orare, quam hinc? ubi necessitas orationis aut gravioribus verbis indicatur à Domino, aut exemplis clarioribus demonstratur? Adversus omnia mala, quæ nobis ingruere possunt, hoc unum præsidium nobis discedens ex hoc mundo Dominus reliquit: Orate, hoc est, in Deo spem vestram defigite, ejusque virtutis ætæ exercete, bona omnia ab eo petentes, qui bonorum largitor est omnium. Quòd autem in horto Dominus uno verbo dixit: Orate; hoc in sermone post cænam pluribus edocuerat. Nam & in eo atque in Patre spem omnem ponendam docuerat: *Non turbetur cor vestrum, neque formidet. Creditis in Deum, & in me credite: & eos ad vitæ æternæ expectationem erexerat: Vado parare vobis locum. & si abiero, & paravero vobis locum, iterum venio, & accipiam vos ad me ipsum: & dixerat, omnia eos à Patre, quæ ejus nomine peterent, accepturos. Siquid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.*

Petite,

Petite, & accipietis, ut gaudium vestrum sit plenum. Denique illud addiderat ad summam spei: *In mundo pressuram habebitis, sed confidite, ego vici mundum.* Hæc simul omnia uno verbo ihs in memoriam redegit, cum in horto monuit, nihil aliud, nisi orandum esse, *Orate.* Sed quemadmodum Fidem in Petro contemplati sumus, ita in Jacobo spem contemplemur. Primum Jacobi nomen, quod à Calcaneo ducitur, voce Hebraica; nam hostis antiquus calcaneo insidiatur hominum, dum eis suadet, spem suam alibi quam in Deo ponere; calcaneo enim totum corpus innititur, spe tota vita omnesque actiones sustententur; calcaneo tamen corpus cadit, Spe vulnerata concidunt actiones nostræ, nihilque erectum, nihil est firmum & constans. Jacob Latine dicitur supplantator; spes enim divina spem omnem humanam supplantat, sicut Jacob fratrem Esau supplantavit. *Spes nostra igitur firma sit in Deo, ut canere possimus: Statuit super petram pedes meos.* Contemplemur & alterum nomen Jacobi, quod Joanni ejus fratri cum eo commune

2. Cor. I

v. 7.

Psal. 39.

v. 3.

mune fuit, ut vocarentur Boanerges, id est, filij tonitru. Quid hoc aliud significat, nisi Spem & Caritatem in fidelibus tonitru voce concipi? dum Concionatorum externis admonitionibus & internâ Spiritûs Sancti vocatione ad spem omnem amorémque in Deo ponendum excitantur. Jacobus primus Apostolorum moritur, Joannes verò non moritur: saltem hic *sermo exijt inter fratres, quia div. 23. scipulus ille non moritur.* Nam spes in 1. Cor. 13 brevi hac vita erit tantùm, *Caritas verò v. 10. nunquam excidet.* Denique post Christi mortem Herodes Jacobum occidit, Petrum apprehendit, sed ab Angelo ereptum necare non potuit. Post gratiæ & caritatis amissionem diabolus etiam spem sæpe in fidelibus interficit, suadens, ut in rebus humanis & perituris spem suam collocent; quod ubi assecutus est, fidem quoque persequitur, occisurus, nisi prodigiò eripiatur ac servetur. Hæc aliâque cum in Jacobo inspexerimus, & Spem nostram unâ cum eo in horto jacentem, ac sopitam crexerimus, atque excitaverimus, ad Joannem transgrediemur, qui

qui Caritatem significat. Nam & cognomine vocatus est *Discipulus ille, quem diligebat Jesus*, & super pectus Domini recubuit, in quo caritas regnat & quiescit. Hic ille discipulus est, qui unus retulit nobis supremum Christi Domini testamentum, quod discipulos suos caritatis suae reliquit haeredes. *Hoc est praeceptum meum, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos*: in hoc ergo Caritatem intuebimur, & omnia, quae de eo in sacris litteris narrantur, facile de Caritate intelligemus. Hic dicitur fuisse Sponsus in Cana Galilaeae, sed nuptias reliquisse, & secutus esse Dominum. Nam noster amor, qui prius terrenae voluptati nupserat, eam repudiata se Christo addicit. Hic dixit Ostiariae, & introduxit Petrum; quia dilectio fidem praecedit, cum voluntas pia affectione praecipitata, ijs, quae dicuntur, praestat assensum. Hic Matrem Domini accepit in sua, & ab ea pro filio est habitus; quia Caritate sic anima perficitur, ut in Christum transformetur. *Vivo*, agebat ille, *jam non ego, vivit verò in me Christus*: & cum B. Virgo sit Mater pulchrae dilectio-

*Ioan. 21.
v. 7.*

*Ioan. 15.
v. 12.*

*Ioan. 2.
v. 1.*

*Ioan. 18.
v. 16.*

*Ioan. 19.
v. 27.*

*Gal. 2.
v. 20.*

dilectionis, non poterat non Mater esse Jo-
annis. Hic denique est, qui ad monu-
mentum præcurrit citius Petro, sed in-
troivit post Petrum, quia in mysterijs
Christi Domini indagandis, caritas est ar-
dentior, fides diligentior; & illa hanc præ-
venit sollicita inquisitione, hæc illam ac-
curata inspectione. Ubi simul hæc omnia
contulerimus, & ad nos revocare studue-
rimus, plurima occurrent, quibus nostra
Fides, Spes, Caritas instruatur. Præcipue
autem cum Christum Dominum videri-
mus osculo prodi, quis non ingemiscet,
in hominibus tam sæpè id fieri, ut Cari-
tatis obtentu Christus prodatur in fratre?
Nos verò sanctæ caritatis osculo Domino
ac Deo nostro adhærere cupiemus, eum-
que hisce tribus virtutibus ita cordi no-
stro alligare, ut nulla unquam
vis eum nobis possit eripere.

CAPUT VI.

*Profitendum nobis esse palàm,
nos Christianam Perfectionem
sectari.*

ET adduxerunt eum ad Annam pri-
mum, &c. Pontifex ergo interroga-
vit Jesum de discipulis suis, & de doctri-
na ejus. Respondit ei Jesus: Ego palàm lo-
cutus sū mundo, ego semper docui in Syna-
goga, & in templo, quò omnes Judæi con-
veniunt, & in occulto locutus sum ni-
hil, &c. Hæc ex Joanne est Christi Do-
mini comprehensi cum suis adversarijs
prima congressio: nos igitur vitam no-
stram instituere inde discamus. Nam po-
steaquam intra Horti septa, hoc est, intra
secretioris tirocinij claustra nos aliquam-
diu continuerimus, & omnium virtutum
fructus decerpserimus; posteaquam eò us-
que profecerimus, ut Christum apud nos
vinctum, hoc est, constantibus firmisque
animi propositis constrictum habeamus,
exeundum nobis est primò ad Annam,
deinde ad Caipham, Herodem, Pilatum.

L

Annas

Ioan. 18.

v. 13

& 19.

Annas interpretatur Gratia: primum enim ad opera gratiæ id est Religionis, publicè exercenda, progrediendum est: deinde etiam ad tria illa pergendum tribumalia, Pontificum, Regum, Præsidum, hoc est, omnia, quæ nostri sunt muneris, negotia suscipienda, & strenuè ex Christi exemplo & institutione tractanda. Primum igitur ad Annam eundum est, id est, privatæ religionis officia explenda, quæ precibus fundendis, supplicationibus, sacrificijs, aliisque divinis obsequijs ritè peraguntur; deinde ad Caipham, hoc est, ad publica ejusdem Religionis munera, siquæ nobis incumbunt. Prodeuntium igitur à tirocinio triplex ferè classis est. Primi vix pedem inde efferunt, cum statim omnis illius disciplinæ, quam privatim addidicerant, obliviscuntur, & susceptum vitæ propositum deserunt. Secundum diutius quidem, & aliquandiu constantius perseverant, sed, quia ne ipsi quidem seriò cum Deo agunt, quò seriùs eò graviùs tandem ruunt, & ab instituta vitæ sanctioris ratione deficiunt. Tertij ita, ut oportet, rem aggrediuntur,

ac divina ope firmi, constantésque in semel constitutis persistunt. Primi igitur Apostolis fugientibus comparantur: *tunc Discipuli omnes relictô eô fugerunt*: ne unô quidem temporis momentô cum Jesu capto inter medios satellites permanere potuerunt. *Tunc*, ipsô momentô, ne unum quidem cum eo passum facere ausi sunt. *Hi sunt, qui ad tempus credunt*, id est, cùm intra domesticos parietes exercentur, *sed in tempore tentationis recedunt*, cùm ex umbra ad solem & pulverem prodeundum est. Est autem aliquis paulò confidentior, qui audet etiam non nihil progredi, sed & hic paulò pòst turpius, quàm cæteri fugit: *adolescens quidam sequebatur eum amictus syndone super nudo, & tenuerunt eum, at ille relictâ syndone nudus profugit ab eis*. Quæ causa tam turpis fugæ fuit? nisi quòd nondum plenè Christum induerat. Externam tantùm vestem religionis assumpserat, interno habitu carebat. Erat syndon mortuale involucrum, in quo Christus Dominus depositus est: adhuc igitur non deseruerat opera mortuorum, quo-

Luca. 8.
v. 15.

rum vestes, hoc est, pravos habitus affe-
Mat. 8. ctusque retinebat; necdum jusserat *mor-*
v. 22. *tuos sepelire mortuos suos*, quod ad Chri-
 stum sequendum necessarium est, hoc est,
 mundanos mundana, externos externa
 curare; adhuc illis erat negotijs implica-
 tus, quæ jam dudum in sepulchrum cum
 vetere vita oportuerat condidisse. Erat ea-
 dem syndon convivale indumentum: ad-
 huc igitur voluptatum in eo & comessä-
 tionum reliquiæ pristinæ hærebant;
 adhuc deliciarum illecebris aliqua ex par-
 te involvebatur. Christus in vinculis du-
 citur; tu vis eum sequi molliter lin-
 teatus? Non itur convivali veste post Chri-
 stum. *Et tenuerunt eum*, inquit; sta-
 tim enim tenetur, statim in aliquo nota-
 tur, carpitur, prehenditur, qui hujusmo-
 di est. Quid reliquum est? nisi ut relicta
 syndone, & specie, quam assumpserat,
 religionis abjectâ fugiat, & quidem nu-
 dus: dedecore tantò majore, quantò est
 fuga hæc inverecundior. Nos igitur, ne
 quid nobis tale contingat, non festine-
 mus è tirocinijs egredi; sed, quâ opus est
 morâ & diligentia, nosmetipsos sic interi-
 us

us exteriùsque componamus, ut possimus
sicut in die honestè ambulare. Verùm
 alterum superest gravius periculum, ne
 Christum aliquandiu secuti, eum tan-
 dem graviore casu deseramus. Turpis A-
 postolorum fuga fuit; sed occulta ferè ac
 subita. Turpior hujus discipuli, qui jam
 in comitatu Christi esse cœperat, & inter
 faces & laternas militibus innotuerat, sed
 hæc quoque repentino quodam timoris
 motu accidit. Turpissima igitur Petri fu-
 it, qui & in apertissima luce atrij Pontifi-
 cij, & ad ignem, & jam non solum vultu
 sed voce notus, non tantum pede fugit,
 sed ore, voce, perjurio. Quid hoc est?
 Quæ causa tam fædi casus? Contemple-
 mur, & nostra pericula cavere discamus
 alienis. Malos comites itineris Christum
 secuturus assumpserat, Confidentiam, &
 Simulationem: Confidentia fuerat, quòd
 se omnium fortissimum fore in hoc certa-
 mine pollicitus, id etiam factis præstare
 satagebat; nam & solus vim paraverat ad
 Christum defendendum, & solus secutus
 fuerat usque intrò ad atrium Pontificis,
 ut videret finem, id est, certus usque ad
 L 3 exitum

Rom. 13.
 v. 13.

exitum rei nunquam inde discedere: Simulationis, quòd & sequebatur à longè, tanquam aliud agens, & non intus cum Christo causam ejus innocentiae ac salutis publicè agebat, sed foris cum ejus adversarijs garriebat, & ad illud incendium Judaicæ invidiæ calefaciebat se, ac fovebat, quòd, si saperet, ardere cum Paulo maluisset, qui dicebat: *quis scandalizatur, & ego non uror?* Malos comites habet, qui inter hos graditur; qui & Confidentiâ Deum offendit, & simulatione proximum. Ergo his opposita, si sapias, si Christum sequi vis, strenuè & constanter assume, Humilitatem, & Veritatem. *Cum simplicibus sermocinatio ejus.* Si saperet Petrus, postquam audivit à Christo, quod ei instabat periculum, non perseveraret de se polliceri, sed ad ejus genua supplicem se abjiceret, rogarétque, ut se à tanto discrimine eriperet. Cúmque postea iterum videret, suam à Domino confidentiam esse reprehensam, quòd ei opem ferre voluisset, cujus ad nutum plusquam decem legiones Angelorum essent paratæ, cur non sapuit? cur non rogavit, ut, quando ipse cælestis militiæ præsidio uti nollet, sibi inde

de aliquam opem deduceret? Id ergo nos, docti ejus calamitate, faciamus, & viam hanc ingressuri humilitatem & omnium nostrarum virium desperationem sociam assumamus, quæ eadem sit in Deum summa fiducia, & perennis oratio. Bonum Dominum, cui nos comites adjungimus, oremus, ut nobis Angelum suum ad custodiam adjungat, & quod plus est, nunquam ipse oculos à nobis avertat. Simulationem verò velut omnino à Sectatoribus Christi alienam abjiciamus: Christus Veritas est, quod consortium lucis ac tenebrarum, quæ mendacij cum veritate communio est? Si sequeris Christum, sequere: cur à lōge? neque Christo places, quem profiteri Magistrū ac Ducem erubescis; neque Judæis, ad quorum cætum & satellitium non accedis. Deinde, quàm frigida simulatio est, velle se ex viro religioso aulicum facere, qui primò verbò deprehendaris aliter institutus, aliud professus, & vel à mulierculis deridearis, quòd eum Magistrum dissimules, quem te sequi cū alia, tum lingua ipsa manifestent. Planè frigidam simulationem: vnde & qui ita

L 4 fingeret,

fingeret, ad ignem oportebat accedere. Dormitantium in vita spirituali hic error est, quos, nisi gallus admoneat, hoc est, vigil Superior, nisi Christus respiciat, nunquam huiusmodi inepta commercia & ludibria deferunt, atque ad lacrimas se recipiunt. Ergo ex Christo Domino, quæ sit nobis vitæ ratio ineunda, discamus: qui interrogatus, quid profiteretur: Ego, inquit, *semper docui in Synagoga, & in Templo, ubi omnes Judæi conveniunt, & in occulto locutus sum nihil*. Publica omnibusque manifesta res est doctrina Christianæ Perfectionis. Quid manifestius quam Christi Domini sermo in monte habitus, ex Isaia vaticinio: *Supra montem excelsum ascende tu, qui evangelizas Sion, exalta in fortitudine vocem tuam, qui evangelizas Hierusalem*. Non eget fraude, non eget dissimulatione, non eget fallacijs Christiana sapientia; in aperto est, quid agere perfectum Christi Domini sectatorem deceat. Quod si adhuc te latet, Anna, si nunquam ad Christum audiendum neque in Templo, neque in Synagoga, cum in utraque tibi principatum

Isai. 40.
v. 9.

tum vendices, accessisti, interroga eos, qui ipsum audierunt: infinitus est numerus Sanctorum ac Sectatorum Christi, interroga, quemcunque ex ijs obvium habueris: quid Paulus, quid Ignatius, quid Basilus, quid Gregorius, quid Franciscus ex eo didicerint. Quid igitur nos moramur exuere personam, & palàm profiteri eam doctrinam, quæ tam publica, tam probata est? Magni refert, imò totius fere vitæ spiritualis hæc summa est & cardo, ut omnes intelligant, quicquid accidat, eâ viâ nos progressuros, quâ Christus, quâ Sancti sunt progressi. Nam & ipsi, ubi nos ita decrevisse agnoverint, desinent nos ad vitæ humanæ ludibria evocare, imò à nobis cavebunt, tanquam ab ijs, qui severioris vitæ institutò, dum nostros mores ad Christi sanctiora præcepta formamus, arguimus & damnamus alienos: & nos pudor ipse in posterum continebit, ut nihil ea professione indignum ostendamus, nobisque interdictum putemus omnibus, quæ mundus sequitur, & contra ea omnia à nobis exigenda, quæ Sancti præstiterunt. Sed quàm malè agitur, quòd,

L 5

qui

qui ita decreverunt, qui ita & agunt & loquuntur, ex improvviso sæpe non levibus alapis cæduntur, & causa hæc affertur: *Sic respondes Pontifici?* Quid est vitij, miles, quod ista voce reprehendis? *Sic?* Quid est: *Sic?* Num iracundè, num petulanter, num calumniosè, num mendaciter, num imprudenter? Nihil horum. Quid ergo? Cùm nihil reprehendi potest, tum satis est calumniari volenti, dicere: *siccine agis?* *siccine loqueris?* Nam cùm ea, quæ ex virtute & Christiana perfectione aguntur, ejusmodi sint, ut nequeant ipsa reprehendi, modus carpitur, modus vitio datur. Non culpo, inquit, quòd vitam religiosam susceperit: sed *siccine?* Quòd jejunes, laudo: sed *siccine?* Nihil novi est, quòd oreret: sed *siccine?* Præterea, qui te cædunt, plerique omnes Religionis, decori, legum, publicæ sanctimonix rationem prætendunt, sicut hic miles. Verùm, si rem diligenter excutseris, non Pontificis causam ille agebat, sed suæ ac suorum commilitonum iracundiæ serviebat, &, quia Petrum, qui eorum unum vulneraverat, ulcisci non poterant, in Magistrum, quòd illud

illud invitò factum erat, indignationem vertebant. Ergo si ejusmodi vitam velimus publicè profiteri, sæpe alienissimis causis & culpis nobis durissimè vapulandum est. Age sanè, cum Christo vapulemus.

CAPUT VII.

Prudentiam Mundi huius, & vite spirituali, & sibi ipsi perniciosam, esse vitandam.

ET misit eum Annas ligatum ad Caiphā: & prius. Erat autem Caiphās, qui consilium dederat Judæis; quia expedit unum hominem mori pro populo. Ubi semel professi fuerimus, nos Christianæ perfectionis sequi velle doctrinam, statim nobis cum prudentia mundi hujus, quæ adversaria est Deo, congregiendum erit. Jesus ad Caiphā ducitur. Quid aliud Jesus est, quàm Dei Sapientia? Quid aliud Caiphās, quàm Mundana prudentia? Primum igitur quam vocemus Mundi hujus Sapientiam atque prudentiam, deinde quò pactò cum ea nobis agendum sit, explicemus.

Ioan. 18.
v. 24. &
14.

plicemus. Humanæ Sapientiæ ac prudentiæ mundi hujus à vera ac divinâ illa distinctio est, quòd Divina pro fine constituit Deum, ad eumque omnia dirigit ac disponit: humana humanum aliquod commodum dignitatis aut potentiæ, ad quod omnia & Deum ipsum nititur ordinare. Exemplum non est longè petendum: Caiphas humanæ prudentiæ simulacrum est, Christus divinæ. Nam Christus Dominus, cùm sibi pro fine proposuisset Patris voluntatem perficiendam, & gloriam propagandam, ad eum finem omnia direxit, in primis seipsum. Caiphas autem contra, cùm suam dignitatem, & soceri sui Annæ, & amicorum, existimationemque sapientiæ, & opes, & commoda denique omnia sua pro fine proposita haberet, eò collimans omnia illuc destinabat ac dirigebat. Cùm igitur Christi Domini Sapientiæ opinio, & severitas doctrinæ non minimum ejus dignitatem atque existimationem laderent, statuit eum de medio tollere; ad eum finem nec mendacijs, nec perjurijs, nec calumnijs, nec sacrilegijs ullis pepercit;

& po-

& populum, & Principes, & Pilatum, & Herodem eò pertrahere conatus est, & Deum ipsum, si potuisset. Ex eo diverso fine diversus etiam agendi modus est utriusque prudentiæ: nam divina, quæ Deum pro fine habet, quem finem naturaliter omnia creata spectant, non cogitur vim rebus inferre, non eget dolis, non fraudibus, non violentiâ, non denique ulla legum transgressione, aut ordinis perturbatione, sed velut secundo flumine se à divina providentia per causas secundas, quas ipsa moderatur ac dirigit, ferri sinit; velut si quis mare petiturus in cymba fluvio impositâ conquiesceret, certus, sine ullo suo labore se eò perventurum. At contrâ humana prudentia, quæ rerum ordinem vult invertere, & ad se suâque commoda totum mundum, si fieri posset, ac Deum ipsum dirigere, infinitis machinis & architectationibus opus habet; non secus ac si quis turrin in aëre pendulam ædificare vellet, aut fluvium è mari in altissimum montem derivare. Hinc fit, ut, qui priorem illam prudentiam sectantur, illi totâ vitâ securi ac lati vivant, sine

Barnab.
3. v. 23.

sine ulla graviore sollicitudine, & ne inopinatos quidem casus pertimescant, quippe qui sciant, omnia à Deo ad salutem electorum, ex quibus se esse unusquisque confidit, ordinari. Qui verò alteram illam sequuntur, quos sacræ litteræ allegoricè vocant *Filios Agar*, qui exquirunt prudentiam, quæ de terra est, in servitutem geniti, pavidam, fugacem, suspiciosam, sollicitam, inquietam vitam agunt. Nam ad eam machinationem perficiendam, quam susceperunt, diversis opus habent sollicitudinibus, & suspicionibus, & divinationibus, quæ illos quiescere nunquam patiuntur. Quid est Caipha, quod noctem ducis insomnem? Quid est Scribæ, Pharisei, Seniores, quod intempesta nocte concilium cogitis? Nihil pacatum meditabantur, qui nocturnam etiam quietem suis conspirationibus perturbabant. Duo autem propria sunt hujus noxiæ prudentiæ, præstruere semper consilijs suis publicam utilitatem, & semper eâ contemptâ sectari & affectare privatam. Ecce hic tibi Caiphas, quid aliud obtendebat, quàm publicam utilitatem? *Expedit ut n*

*nus moriatur homo pro populo, & non to-
 ta gens pereat. Quid in speciem salutaris?
 quid magis necessarium? Sed si rem bene
 perspexeris, videbis, non publicæ illum,
 sed suæ utilitati studere. Nam quid genti
 Judæorum publicè utilius, quid salutaris
 esse poterat Christi adventu? Quid ipsi a-
 liud præstolabantur? quid aliud votis om-
 nibus inhiabant? Dominum autem esse
 Christum, aut sciebat Caiphas, aut, si vel-
 let, facillimè scire potuisset. *Quid faci-*
mus, inquit, quia hic homo multa signa
facit? Si dimittimus eum sic, omnes cre-
dent in eum. Vidēsne quàm certum ipsis
 fuerit, Jesum esse Christum? Quis enim
 tot signa faceret, quis totum mundum ad
 se traheret, nisi is, de quo id ipsum futurum
 prophetæ erant vaticinati? An verò ipsis
 ignota erant prophetarum vaticinia? Nonne
 qui interroganti Herodi, ubi Christi
 esset nasciturus, tam expeditè respon-
 derunt, *In Bethlehem Judæ*, iidem, si ab
 ijs petitum esset, quæ signa Christus esset
 editurus, statim ea ex Isaia enumerassent,
 cum eum locum Dominus ipse sit publicè
 interpretatus? Sciebant igitur, eum esse
 Christum,*

Matth.
2. v. 5.

*Dani. 9.
v, 26.*

Christum, aut certè id se scituros sciebant, si vellent scrutari scripturas, & quæ fiebant, cum rerum futurarum vaticinijs comparare. Ergo ideo Caiphas Dominum de medio tollere vult, quia Christ⁹ est, quo adveniente, sciebat, legem & pontificatum veterem desitutum. Ne ergo ipse empto Pontificatu dejiciatur, Christum extinguere vult, & quia manifesta Danielis erat prædictio, eum populum, qui Christum esset occisurus, fore à Deo rejiciendum, & Urbem funditus diruendam, id ipsū nihili pendit Caiphas, modò ipse præsentī honorē gaudeat, & non cogatur Christi Discipul⁹ fieri. Et quia Christū Deus mittebat, ejusque virtute signa edebantur, & Christus ipse Dei Filius erat Patri per omnia æqualis, ac Deus, ne hoc quidem Caiphas vel pili, ut dicitur, æstimabat, dummodo suam dignitatem, suum commodum posset tueri; non laborabat, quàm grandi sacrilegio se obstringeret, vel quàm esset ejus facti Deo Judicium redditurus? Quippe qui hoc nunquam ageret, ut se suaque commoda quæreret ac tueretur; ob quæ leges, populum,

lum, urbem, templum, Christum, Deum
 pessum ire, nihil mali existimabat. Exem-
 plum à sartore non ineptum peti potest:
 cum is ante se pretiosum sericum habet,
 phrygio opere in varias hominum, ani-
 mantium, plantarumque imagines seu
 contextum, seu depictum, si ex eo vesti,
 aptanda est, ductis lineis audacter incidit,
 nec laborat, quàm commodè ad figurass
 quæ illic depictæ aut intextæ visuntur,
 modò aptè ad corpus illius, cui vestis pa-
 ratur. Quod si interdum sollicitus sit, ut eas
 quoque figuras aptet, ut pulchrè ac deco-
 rè in ipsa veste appareant, non tamen, ad
 figuram integram servandam, absurdam
 & inconcinnam vestem faciet: ita hi pror-
 sus faciunt Caiphæ discipuli, humanæ
 prudentiæ sectatores; cupiunt quidem, si
 fieri possit, omnia jura servare, & religio-
 nem integram colere, sed, si minus id pos-
 sit, incidunt quacumque opus est, & sacra,
 prophana, humana, divina æquè habent,
 modò vestis, quam instituunt, humeris
 aptè insideat. Sed non ita facilè his res
 succedit, ut sartori; nam illius quidem
 forfices acutiores sunt, & potentiores
 M quàm

quàm fila textoris, us ideo facilè illa pos-
 sit incidere; sed Caiphas Dei fila, Dei tex-
 tum ac designationem non incidet: om-
ne enim consilium Dei stabit, & omnis e-
jus voluntas fiet. Adducitur ei Jesus liga-
 tus: quid aget? *Concilium coactum est, in*
quo inimici ipsi sunt iudices; testes sub-
 ornati & instructi adsunt, responsa ad
 omnia, quæ dici possunt, præmeditata in-
 promptu sunt. Quid, inquã, aget? Quid tu
 ages, ubi te in eas angustias conjici videris?
 ubi te humana prudentia circumvenerit,
 & specie æquitatis, utilitatis publicæ, Dei
 gloriæ in tuam perniciem apertè grassabi-
 tur? Cum vulpe vulpem, cum lupo lu-
 pum ages? Minimè verò, imò ubique ages
 ovem & columbam, ubique te similem
 Christo Domino conaberis exhibere. Quid
 fiet? Diripiar, dilaniabor, columba inter
 accipitres. Imò *inter medios cleros, id est*
sortes in tuum caput coniectas, erunt
penna columba de argentata, & postero-
ra dorsi ejus in pallore auri. Quid times?
 Dic, scio cui credidi. Scio quem sequor.
Inire consilium, & dissipabitur. Aut quod
 vos cogitatis ac fremitis, Dei consilium
 est,

est, & meum quoque est; aut non est, & in irritum cadet. Ea igitur distinctione freti, sinemus mundi hujus filios suis artibus & consilijs omnia temperare, ac miscere; nos, etsi vinctis manibus, at mente libera semper ante eos stabimus, nihil solliciti, nequa eorum vel fraude circumveniamur, vel violentiâ opprimamur. *Meum est consilium*, dicit Dominus, *mea est prudentia, mea est fortitudo.*

Prov. 8.
v. 14.

CAPUT VIII.

*Fortiter, Cautè, & Humiliter
in omnibus negotijs esse agendum.*

PRincipes autem Sacerdotum & omne concilium quarebant falsum testimonium adversus Jesum, ut eum morti traderent, &c. Apud Annam Dominus professus est, publicè se docuisse, & in templo ac Synagoga vitæ instituendæ præcepta edidisse. Apud Caipham, Herodem & Pilatum eam doctrinam, quam verbo ediderat, exemplis luculentissimis illustravit. Quicumque igitur è spiritualis vitæ tirocinijs progressi, quæ ipsorum sunt

Matth.
26, v. 19

muneris, agere cœperunt, huc oculos ver-
 tant, & quæ à Domino præbentur, exem-
 pla considerent, nihil erit quod præterea
 requirant; proficient ea contemplatione
 ad omnem prudentiam, omnemque pri-
 vatæ ac publicæ administrationis periti-
 am. Nos autem, uti instituimus, non velut
 omnia tradentes, sed tanquam digitum
 ad fontes intendentes, quæ præcipua sunt,
 indicemus. Tria erunt, quæ in omni re
 gerenda sollicitus Christi Domini sibi
 præscribit imitator, ut Fortiter, Cautè,
 Humiliter omnia gerat. Contemplare
 gitur, quàm perfectè hæc tria tum apud om-
 nes tres præstet Dominus, tum maxime
 quàm fortiter apud Caipham, cautè apud
 Herodem, humiliter apud Pilatum agat.
 Nam cum in medium concilium mali-
 gnantium venisset, & canes multi eum
 circumdedissent, nihilque aliud quære-
 rent, quàm falsum testimonium, quod ius-
 ter tot calumniatores deesse non poterat,
 vide quàm imperterritus, quàm immotus
 perstiterit, ut, postquam plurimis accusan-
 tibus nec vox quidem ulla ab eo elici pos-
 set, exsurgens Princeps Sacerdotum cum
 indigna

indignatione dixerit: *Nihil respondes ad ea, quæ isti adversum te testificantur?* Jesus autem tacebat. Nihil enim adversus calumnias fortius silentio; quippe ipsa se veritas efficacius tacendo prodit, quàm cum verba verbis opponuntur, & cogitur velut ex æquo veritas cum mendacio decertare. Postquam autem mutato statu quæstionis, non de repellendis calumnijs actum est, sed de veritate promenda, tum verò pari fortitudine, quàm siluerat, locutus est. *Adjuro te*, inquit, *per Deum vivum, ut dicas nobis, si tu es Christus Filius Dei.* Dicit illi Jesus: *Tu dixisti. Verumtamen dico tibi, amodo videbitis filium hominis sedentem à dextris virtutis Dei, & venientem in nubibus cæli.* Tunc Princeps Sacerdotum scidit vestimenta sua, dicens: *Blasphemavit.* Quàm diversa ratio agendi: prius nihil dicere voluit, & ne nutu quidem à se crimina illata rejicere; at nunc plus dicit, quàm ab eo petebatur. Prius se adeo infra homines demittebat, ut se pro reo ac magnis criminibus obnoxio haberi non renueret, nunc ita se supra homines extollit, ut ve-

Isai. 53.
v. 7.

lit non modò Dei Filius agnosci, sed etiam rerum omnium Moderator ac Judex æstimari. Nimirum aliter agendum nobis est in nostra, aliter in Dei causa: in nostra enim licet nobis silere, licet negligere, & plerumque eò innocentiores habemur, quò sumus in tuenda nostra innocentia segniores: at in Dei causa magnos spiritus concipere oportet, magnâ confidentiâ uti. Cùm tua res agitur, tua fama, tua dignitas, tum veniat tibi in mentem Domini silentium, qui *sicut ovis ad occisionem ductus non aperuit os suum*: At cùm Dei causa, Dei gloria agitur, alia tibi suscipienda persona est, aliud specimen fortitudinis edendum. Illic summa fortitudo erat, se ovem pacatam ac mitem gerere; hîc leonis abs te fortitudo ac vis requiritur. Exere vocem, animum, robur: memento hujus Christi constantiæ, qui, cùm in medio impiorum concilio esset, nihilque certius haberet, quàm pro blasphemia accipiendum, quicquid de sua Divinitate dixisset, minimè dubitavit se Dei Filium profiteri. *Ego sum*: sic enim Marcus scribit: & præterea, quæ ipsi minimè

nimè petebant, de secundo suo adventu
adjecit. O nostram sæpe improbitatem,
semper ignaviam, qui in congressibus tam
rarò, tam difficilè adducimur, ut de Deo
rebusque divinis loquamur, ut salutaria
monita hominibus ingeramus. Nimirum
nunc mihi, nunc alteri non libet hæc au-
dire, nunc pudet, nunc piget, sæpe irri-
sio, sæpe timetur offensio. At quantò gra-
viora erant, quæ Christus sciebat sibi even-
tura, si diceret, quæ dixit, nihil tamen veri-
tus est, non modò se Dei Filium profiteri,
sed minari, se eorum judicem fore, & vi-
suros ipsos eum venientem in nubibus cœ-
li, ad poenas reposcendas eorum, quæ
tunc fiebant. Hoc est ex Dei dignitate a-
gere, Dei Ministrum, Dei esse præconem.
Quid enim tibi, si disertè, si fortiter, si A-
postolicè loquaris, eveniet, quo non mul-
tò graviora Christo evererint? Uno enim
ore ab omnibus conclamatum est: *Reus*
est mortis. Tu ergo, ubi, quæ Dei sunt, au-
dacter dixeris, quid pejus, aut gravius me-
tuis, quàm ut mortis reus efficiare? Sed
fortè ludibria, non mortem times: nemo
majora Christo pertulit, nemo plura.

Tunc expuerunt in faciem ejus, & colaphis eum ceciderunt, alij autem palmas in faciem ejus dederunt, dicentes: Prophetiza nobis, Christe, quis est, qui te percussit: Omne genus illusionum Dominus, & injuriarum tulit. Hinc discim⁹, tres esse in agendo Fortitudinis gradus: Primus est, silere & pati; quo salubriter utemur, cum nostra res agitur. Secundus est, contemptis periculis agere, quæ agenda sunt, ac dicere, quæ dicenda. Tertius est, ubi ea, quæ agenda sunt, egeris, & quæ dicenda sunt, dixeris, multa & gravia ab iratis & offensis hominibus pati. Hujusmodi autem fortitudinis exempla nobis tota Christi Domini Passio dabit. Discamus nunc eodem Magistro, cautè agere: nihil enim magis in vita necessarium inter tot laqueos errantibus, à quibus evadere instar prodigij sit. Docuerat nos Dominus cautè agere: *cavete*, inquit, *ab hominibus*. Non ab hostibus publicis, aut à privatis adversarijs tantum; non à collegis, à rivalibus, à competitoribus, inter quos æmulatio esse potest, sed ab amicis, à cōsanguineis, à fratribus, à filijs, à parentibus,

uno

Math.
10. v. 17

uno verbo ab hominibus, & quia tu ipse homo es, cave à te ipso. Admirabilis sapientiae praeceptum: etenim nihil nos minus solebamus, quam ab hominibus vulgò cavere, nisi cum eos vel odium, vel ratio alia suspectos nobis reddidisset. Cavebamus à feris, à tempestatibus, à cæli marisque injurijs, à subitis casibus; ab hominib⁹ homini cavendum, nemo putabat. Atqui sapientissimus Dominus, cetera negligens, ab hominibus cavere nos jubet; quippe illa corporibus nocent, hi animæ simul & corpori insidiantur. *Fratres, inquit Apostolus, videte quomodo cautè ambuletis*: ac si diceret, nolite putare, quòd in urbe pacata agatis, vobis omnia esse secura: attendite vestris gressibus, & *ponite corda vestra super vias vestras*; nolo vos pedibus, sed cordibus ingredi, nec tantum considerare, quo loco pedem figatis, sed postquam eum elevaveritis, quale vestigium relinquatis; hoc est, non id tantum vobis spectandum est, an, quod facitis, ritè & ex Dei lege faciatis, sed quale vestigium deferatis, quale exemplum, qualem famam; an ijs, qui vos inse-

*Ephes. 5.
v. 15.*

*Agg. 1.
v. 7.*

M s

ctari

etari velint, vestigia relinquatis, quibus
 vos infectentur. Cavendi igitur vobis pri-
 ma lex esto, silentium: cum primùm e-
 nim Dominus à Caipha ad Pilatum, à do-
 mestico & noto homine ad Ethnicum
 & ignotum deductus est, silere constituit:
 non quòd ipsi deessent verba, quæ sapien-
 tissimè proferret, sed ut nos doceret, cum
 ad ignotos homines, aut res venit, nihil
 esse temerè pronuntiandum, continen-
 dam esse vocem, & si fieri potest, animi
 quoque sententiam coërcendam. At cum
 à Pilato ad Herodem deductus est, quem
 hominem, à calliditate singulari celebrem,
 ipse Dominus vulpem vocaverat, tum ve-
 rò obfirmatiùs & constantiùs siluit. *In-
 terrogabat, inquit, eum multis sermoni-
 bus; at ipse nihil respondebat.* Quid nos
 facere oportet, cum ad hujusmodi homi-
 num congressum ventum fuerit? Aude-
 musne fidere ingenio atque argutijs no-
 stris, cum ijs miscere sermones? Audax, ac
 temerarium consilium. Sapientiæ ipsius
 exemplo discamus, sapere, & silere: tanta
 enim ejusmodi hominum versutia est,
 tanta in struendis dolis, ne tendis que
 laqueis

*Lucæ 13.
 v. 32.*

laqueis calliditas, ut, si fieri posset, ijs sapientia ipsa caperetur. Quò tecum agunt blandius, quò pluribus te laceffunt & provocant ad loquendum, eò tibi certior siteorum prava mens, & virulentus animus. *Ne credas multis verbis illius; ex Eccle. 13 multa enim loquela tentabit te, & subri-*
dens interrogabit te de absconditis tuis. v. 14. Immitis animus illius conservabit verba
tua, & non parcat de malitia, & de vin-
culis. Cave tibi, & attende diligenter
auditui tuo: quoniam cum subversione
tua ambulas. Sed spernar, inquis, tacens, & nimia sæpe cautela periculosa est, dum, qui loqui timet, in gravius malum silendo incidit. Est quidem, ut ait Sapiens, loquendi ac silendi discretum tempus, ac certum: sed tu memineris, rarò loquendi tempus advenire, cùm silere te nihil prohibet; silentij enim tuta possessio. Neque verò facilè ille contemnitur, qui filet: spernit magis ille, quàm spernitur, qui, cùm multa audiverit, nihil ipse de suo proferre dignatur. Aulicæ verò impudentiæ est, ut, ne ipsa aliquid notæ subijisse dicantur, eam ultro alijs adscribant. Cùm tu
 silens

silens contemneris, scito, id astu quodam fieri, quòd illi, qui se contemni silentio tuo vident, ne id fateantur, contemptores potius videri volunt. Vidit Herodes, se ludibrio habitum, cui multa sciscitanti nihil responsi datum esset; id ne intelligeretur, videri voluit ipse potius sprevisse; at si quis ejus animum subire potuisset, & petitoris arcana judicia rimari, certè vidisset, nihil eum tale de Domino cogitare, sed sapientissimi eum viri, atque fortissimi loco habere, qui, cùm ad Regis conspectum venisset, nec spe gratiæ principis, nec imminentis periculi terrore adigi potuisset, ut ad interrogata responderet; ingentis profectò animi signum esse, tam firmo & constanti vultu omnes Regis interrogationes, omnes Judæorum calumnias, uno silentio reiecisse: indutum ergo veste alba remisit. Hac veste indui solebant, qui magistratum peterent, unde & Candidati vocabantur: videtur ergo, Herodis ex veste judicium indicari, si dicamus, idcirco vestem candidam ei datam, quòd eum, qui tam strenuè filere didicisset, ad quamvis magnos magistratus gerendos aptum

aptum esse censeret. Mens enim taciturna, & sibi constans, nec facile se ad exteriora diffundens, & sibi & alijs scit præesse, & qui linguæ moderari potest, huic nullius imperij administratio difficilis erit. Sed fuerit sanè, nam ita fuit, vestis illa ludibrij simul & innocentiae signum, ut morte, quo Principes loqui solent, Pilato significarit Herodes, in hoc homine neq; criminis se, neq; sapientiae quicquã reperisse, & cum utroq; eũ nomine antè celebrari audisset, nunc famã utrãq; damnare. Præstat ex aula cum stultæ innocentiae famã egredi, quàm cum facinorosæ calliditatis infamiã. Nihil nos igitur cum hominibus agentes majus optabimus, quàm ut, cum nullo verbo nos capere potuerint, liberos dimittant; vel cum contemptu. Cæteras cavendi artes brevitatis sermonis, & circumspecta moderatio in omnibus Domini verbis, facile, si intueamur, ostendet. Tertia lex agendi esto, Humilitas: verendum enim esset, ne, dum Fortiter, & Cautè agere volumus, elatè nimiũ ac superbè ageremus. Ergo hic tibi tertius limes esto, nihil ut agas, nisi ex demissionis,

nis,

nis ac modestiæ præscripto. Humilis cautio, subjecta & modesta sit fortitudo. Quid hujus virtutis in Passione Domini tibi exempla commonstrem, cum ipsa Passio nihil aliud fuerit, quam summæ demissionis ostensio? *Phil. 2. v. 8.* *Humiliavit semetipsum usque ad mortem: quò ad mortem accessit propius, eò majora edidit humilitatis exempla, quæ nos & contemplari attentè oportet, & solerter imitari.*

CAPUT IX.

In bonis utilibus conquirendis conservandisque, maximè cautionem esse adhibendam.

Matth. 27. v. 3. **T**unc videns Judas, qui eum tradidit, quòd damnatus esset, pœnitentiâ ductus retulit triginta argenteos Principibus Sacerdotum & Senioribus, dicens: peccavi tradens sanguinem justum. At illi dixerunt, quid ad nos, tu videris: & projectis argenteis in templo, recessit, &c. usque ad illud. Emerunt ex illis agrum figuli in sepulturam peregrinorum. Ad vitæ viæque Illuminativæ institutionem nihil aliud

aliud pertinebat, quàm Virtutes primùm
acquirere, deinde earum usum atque ex-
ercitiū, &, ut loquimur, praxim adipisci.
Virtutum quidem contemplationē Hor-
tus Gethsemani nobis dedit: praxim de-
inde didicimus, primùm generatim,
deinde tribus præceptis, cuius actioni
congruentibus, designatis. Nihil aliud
superest, nisi ut, quoniam omnis humana
actio bonum aliquod spectat, bonum au-
tem triplex est, Utile, Jucundum, atque
Honestum, quæ sit in singulis ex perfecta
virtute agendi norma, discamus. Videtur
autem maximè in bonis Utilibus Cautio,
in Jucundis Fortitudo, in Honestis Hu-
militas sectanda; ut ita omnium actio-
num certas regulas, quibus dirigantur, ha-
beamus. Utilium bonorum quàm sit pe-
riculosa cupiditas, Apostolus docet, qui e-
am omnis peccati dixit esse radicem: mul-
tò autem apertius id Judæ miserrimum o-
stendit exemplum. *Qui volunt divites
feri, incidunt in tentationes, & in la-
queum diaboli*, idem dixit Apostolus. Ex-
pert⁹ est hoc Judas, qui cupiditate opum ad
tentationem prius Domini prodendi ad-
ductus est, deinde adactus ad laqueum. Ut
igitur

2. Tim.

6. v. 20.

2. Tim.

3. v. 7.

igitur ea pericula vitemus, cautè cum ea cupiditate agendum est. Beatiores ac tutiores illi sunt, quibus cum hac fera nihil commercij est, qui paupertate perpetuam eam ab se abegerunt: sed quibus res familiaris aliqua retinenda est, multoque magis, quibus provinciæ aut regna sunt possidenda, ijs grave cum illa ac periculosum negotium est. Nam longè alia consuetudo est hujus feræ, ac cæterarum: alii cibi objectu mansuescunt, atque, ubi ventrem expleverint, mitiores fiunt; hæc quò plus vorat, eò & famelica est magis, & sativa; crudelitatem in ea saturitas, non famines, exacuit. Neminem ex Apostolis ad prodendum Dominum cupiditas allexit, nisi Judam, qui tamen unus, cum loculos haberet, possètque ex ijs, uti faciebat, furtim multum decerpere, non videbatur eo parricidio egere ad sedandam cupiditatem: sed in cæteris, quia nihil possidebant, nihil cupiditas potuit, in Juda, uti jam pridem cœperat, ita eò usque deducta est, quò potest scelus & nefarius conatus in pessimum facinus erumpere. Tria igitur in hac cupiditate caveamus: primum, ne quid injustè

injustè possideam⁹. Deinde ut, siquid injustè adepti sum⁹, id ritè ac bene restituam⁹. Tertiò, ut, quod justè possidem⁹, id piè atq; utiliter aut retineam⁹, aut in usus opportunos vertamus. Et, quod ad primum attinet, coërcenda in nobis est plurimùm possidendi cupiditas, vel hoc Judæ proditoris exemplo: violentissima in nobis est Utilium bonorum cupiditas, & longè violentior, quàm vel honestorum, vel jucundorum. Etenim sæpe, jucunda nē appetamus, honestas obstat, & vicissim, ne honesta cupiamus, impedimento est, quòd ea non sint, plerumq; jucunda. Utilia verò cū nulli bono pugnent, & ad utrumque conducant, ac sæpe necessaria sint, liberius, ac fortius appetuntur: quodammodo enim in ipsis omne bonum se reperturum voluntas nostra sibi pollicetur; hinc toto impetu, ac pōdere in ea incūbit, ac ruit. Nihil dici maj⁹ potest eò, quod Apostol⁹ dixit, avaritiam idolorum servitutem vocans. quòd scilicet aurum idoli instar sit, cui se totos avari devovent, in quo totam spem suam collocant, & cui Deum ipsum posthabere non dubitant. Mirum est, quod

N

dicam,

Colos. 3.
v. 5.

*Inda.**v. II.*

dicam, tria in Sacris litteris adnotari celeberrima exempla cupidorum, quorum unus Patrem, alter Filium, tertius Spiritum Sanctum conatus est vendere. Primus fuit Balaam, qui, ut in Catholica epistola dicitur, mercede effusus, Deum Patrem ab Hebræis ad Moabitas conabatur avertere. Secundus Judas, qui re ipsa Filium Dei Judæis vendidit. Tertius Simon Magnus, qui, Spiritum Sanctum ut vendere posset, emere prius à Petro cupiebat. Hic ergo multò aptius exclamabimus, quàm ille olim Poëta: quò non mortalia pericula cogis auri sacra fames? aut quid erit avaritiæ sacrosanctum, quæ nullam personam omisit augustissimæ Trinitatis, quam non vendere conaretur? Cùm ergo ea sit cupiditatis hujus improbitas & vehementia, sollicitè & cautè agere oportet, qui aliquem ei locum partemve in se dare constituerint, ne, si Angulum ei dederint, totam domum sibi vendicet. Quid aliud historiæ memorant quàm cupidatis ausus, scelera, parricidia? Ut mirum sit, eos, qui hæc legunt, cùm horrorem inde ac fugam ejus affectus discere deberent, oppositum discere, & per illud

illud iter ruere, quò vident tam multos ab-
iisse præcipites. Nos autem hoc unum Ju-
dæ spectemus exemplum, qui pretium re-
demptionis humanæ ausus est vendere, &
ob quem omnia antè dimiserat, illum tri-
ginta argenteis æstimare. Quoniam au-
tem omnes, qui lethale peccatum admit-
tunt, Christum velut hostibus suis tra-
dunt, sollicitè pensandum est, quantum
sit scelus, & quàm simile Judæ parricidio,
ob quamtamcunque terræ partem cœli
terræque Regem & Conditorem à se ab-
dicare, & quantum in eo est, qui id facit,
Judæis crucifigendum rursus addicere. Ita
discemus cautè agere in rebus alienis ad nos
pertrahendis. Caveant Principes, qui tan-
tò in his faciliùs, quantò graviùs peccant;
neque enim ipsi tantum Judæ crimen imi-
tantur, quantum Hebræorum Principū,
qui eundem Dominum Pilato tradidère,
veriti, ne, nisi id facerent, venirent Roma-
ni, & locum eorum ac gentem occupa-
rent. Scelestæ providentiæ, & non minùs
verè dixerim, Funestæ Prudentiæ! quæ in
id semper incidit, quod timebat, & nullâ
aliâ viâ citiùs periculum incurrit, quàm

*Jacob. 5.
v. 4.*

eâ ipsâ, quâ id conabatur evadere. Verùm ubi seu tuâ, seu fortè alienâ fraude, res aliena apud te fuerit, tunc tibi summa atque una cura esse debet, ut quàmprimùm & quàm integerrimè eam Domino repraesentares. Vulgare dictum est: Res aliena clamat ad dominum; nec tantùm ad hominem, qui eam priùs possidebat, sed multò valentiùs ad Deum. *Ecce, inquit Jacobus, merces operariorum, quæ fraudata est à vobis, clamat, & clamor eorum in aures Domini Sabaoth introivit.* Non temere positum est: *in aures Domini Sabaoth*, id est exercituum, quò scias, non defuturos illi satellites, si privatus es; exercitus, si Princeps, quibus & rem, quam occupasti, domino reddat, & te in jus ad suum tribunal trahat. Denique tantus est rei clamor alienarum, ut eum ne Judæ quidem conscientia ferre potuerit; quin statim argenteos maliquæ sitos referret, & cum non reciperetur, in templo projiceret. Atque is quidem non tam malè partam pecuniam dominis restituit, quàm factum infectum reddere voluit, & animò perturbatò, quâ viâ tanto se scelere exonerare posset, non videt.

vidit. Nam quia scelus suum vendiderat, pecuniam abominabili lucro suam fecerat, quare & agrum, quem ex illa emere Judæi, B. Petrus meritò ait Judæ fuisse, licet is nunquam eum emerit, nunquam eò frui potuerit. *Possedit*, inquit, *agrum de mercede iniquitatis*. Tam gravis est pecunia malè quæ sita, ut, etiam si ea jam parta sit, & in possessionem veram propriamque transiverit, nemo tamen eam ferre, ne Judas quidem possit. Quis ergo non eos Judæ dicat esse peiores, qui rerum, quarum nunquam nec jure, nec injuriâ, nec virtute, nec scelere domini effecti sunt, occupatam semel possessionem dimittere cunctantur? Ne illi quidem, quibus religio non erat, Christum necare, projectam pecuniam saltem eo nomine, quòd certò dominò careret, sibi usurpare voluerunt, et concilio inito dixerunt: *non licet eam mittere in Corbonam, quia pretium sanguinis est*. Non negligenda sententia, et si malos habuerit auctores. Non licet tibi alieno sumptu pium esse, non placent Deo munera, quæ de inopum prædis offeruntur. Quæ pietas esse in eo potest, qui au-

Act. 1.
v. 16.

rum, quod Deo offert, pluris quàm Deum ipsum facit? nisi enim pluris faceret, Deo jubente id Domino redderet; nunc autem id retinens Deum ipsum videtur in suæ rapinæ societatem velle pertrahere. Tertia restat pars longè utilissima, opportunus horum bonorum usus. Ac Judæi quidem pretiò, quò Christi proditio constitit, agrum emerunt in sepulturam peregrinorum. Nullius bonæ rei symbolum esse potest is ager, qui tam scelestò pretiò à tam scelestis emptoribus comparatus, à Domino longè scelestissimo possidetur. Sanè, cùm hic Ager sanguinis vocetur, & Sanguis in sacris litteris peccata significet, jure dicemus, hoc agro indicari peccandi opportunitatem, quam sibi homines nefarij opibus comparant. In id enim maxime divitiæ optantur, ut ijs vel delitiæ voluptatum, vel honorum pompæ vaneant. Nam qui veriores videntur esse peregrini, quàm cupiditates, quæ à natura hominis & rectæ conditione rationis alienæ, mentem improvise adeunt? Ejusmodi peregrinus de via venit ad David, quem ille ut exciperet, ovem unicam pauperi ademit, eam.

eamque mactavit. O importunos & rejiciendos peregrinos! Cum ergo ejusmodi cupiditates externis operibus explentur, immoritur cupiditas: ita optimè is ager ad sepulturam peregrinorum dicitur comparatus, quòd opum quærendarum studium eò maximè tendat, ut per has cupiditates expleantur. Hic autem pecuniæ usus dignus est Judâ, dignus Christi occisoribus Judæis. Aliud pia mens, aliud bene institutus animus cogitabit. Quid igitur opibus faciendum est? Unò verbò dicam, quod his fieri vult, qui tibi eas credidit. Initium hoc est & veluti fons, bene rem familiarem & publicam administrandi, minimè se Dominum putare, sed Dei administratorem & œconomum. Illi enim dicimus: Tu solus Dominus: & ipse ait: *Meus est enim orbis terra & plenitudo ejus.* Site œconomum cogites, & eorum, quæ habes, redditurum esse rationem, minimè timendum est, ne opibus vel ad lasciviam, vel ad jactantiam, vel ad vindictam abutaris. Non cadent fame prope horrea tua pauperes, nec prope instructum vestitium nudus algebit, non ruent templa, te

Psa. 49.

v. 12.

domum splendidam incolente, nec reipublicæ necessitatibus, te divite immuni, subveniet inopia sola miserorum; sed quoties horum aliquid agendum erit, ærario manum injiciens dices, *Dominus his opus habet.*

CAPUT X.

*In bonis iucundis vel arcendis
vel moderandis fortitudinem ex-
ercendam.*

Tunc ergo apprehendit Pilatus Jesum, & flagellavit. Hoc brevi compendio Joannes, nec brevem, nec levem cruciatum descripsit, quod rotum Dominici corpus magna acerbitate laceratum est. Brevisitas autem hæc utilitate non vacat, ut inde discamus, quicquid hîc pati possumus, breve esse. Momentaneum hoc & leve, ajebat Paulus, tribulationis nostræ, quod patimur. Nemo igitur horribili specie dolorum, ægritudinum, cruciatuum, quibus nos flagellari oportet interdum, deterreatur, cum videat, ea tam brevi esse finienda. Sed Paulus in jis omnibus, quæ patie-

patiebatur, brevitatem simul & levitatem contemnebat; neque enim tantum, quæ patimur, citò transeunt, sed ipsa sunt levissima, &, si velimus viri esse, toleratu facillima. Ecce, quæ Christus Dominus acerbissima & gravissima passus est, Flagella vocantur, velut exigua Flagra, desumpto nomine à tenerrimis arborum ramusculis, quibus pueri subinde objurgantur. Nimis delicata constantia est, quæ tam exiguis malis vincitur, & quo pacto ingentem crucis trabem feret, qui tam exilia flagella non tulerit. Hac igitur duplici consideratione firmatis animis adversus hujusmodi acerbitatum ac poenarum horrorem, Salvatoris exemplò corpus nostrum flagellare discamus. Nam quæ injunda & aspera corpori accidunt, duplicis sunt generis: alia, quæ corpus mutilant, aut aliqua sui parte lædunt, cujusmodi est fractio membri alicujus aut sectio, atque hæc nos ab alijs, aut à Deo ipso casu aliquo, vel morbo illata debemus ferre patienter, non tamen inferre possumus nobis ipsis; neque enim nostri corporis domini sumus: alia, quæ integris membris, & nulla corporis facultate violata sensum

N s

tan-

tantum doloris afferunt, vel nimiam virium ferociam atterunt, quæ nostrum quisque sibi ipsi inferre potest. Ad utraque constanter & cum animi alacritate subeunda nos Domini firmat exemplum, magis autem ad hæc, quæ sponte suscipienda sunt, confirmari nos oportet. Spectemus igitur, quid in Prætorio agatur. Accusant Judæi. Pilatus è Judice fit patronus, & modò causæ æquitate proposita, modò diei festi oblata opportunitate Dominum eorum furori conatur eripere. Sed nihil proficit: Succlamatur, *Crucifige, Crucifige!* Consilium Pilato acerbum ac sævum obtulit ipsa misratio. *Corripiam eum,* inquit, *& dimittam.* Tunc apprehendit *Jesum, & flagellavit.* Nostra sunt hæc: nostrorum enim criminum causa tunc agebatur, & nostro nomine Dominus reus apud Pilatum causam dicebat. Cogitemus, ante divinum Tribunal stare nos reos, & ingentem, seu dæmonum, seu criminum nostrorum turbam perpetuò clamare: *Crucifigatur.* Sanè alia nostra est causa, quàm Christi fuit; neque enim de nobis Deus respondere poterit: *quid enim*

mali

mali fecit: multa, eaque non levia deliquimus omnes. Saluberrimum igitur ac mitissimum consilium erit, si dicat: Corripiam illum, & dimittam. Corripiet me scilicet justus Dominus, in misericordia, & increpabit me, flagellans Filium, quem recipit, potius, quam ut Oleum peccatoris impinguet caput meum, hoc est, ut voluptas & ignavia animum meum deliniant. Sed sæpe eò Domini misericordia devenit, ut nolit nos ipse punire, sed nobis nostri puniendi relinquat arbitrium, ut, qui rei sumus, iudices esse videamur. Magni id beneficium æstimandum est, neque committendum, ut ea postea re abusi, dum minus in nos animadvertimus, quam nostra errata exigent, gravius à iudice deinde vapulare mereamur. Sed horror quidam obstat: nemo enim carnem suam odio habet, sed nutrit ac fovet illam. Ego ne in me ipsum sæviam? ego mihi ipsi ictus doloris infligam? Quid ni? ut majora & graviora vites. Non temerè Dominus flagellatur, sed ut mortem evadat. Tu igitur, quoties hic te suscipiendæ alicujus acerbitatis horrot invadit, majorem tibi ante oculos

*Psa. 140.
v. 5.*

*Heb. 12.
v. 6.*

culos statue mortis horrorem, &, ut dici solet. clavum clavo pelle. Mors autem duplex est: altera, quæ poena est, æterna damnatio; altera, quæ culpa, peccatum. Utræque poenarum voluntaria susceptione vitatur. Quare sic apud te argumentare: si fortis & constans sum, quod proprium est fortium, dura & acerba tolerabo; si timidus & imbellis, quod horum est proprium, mortem æternam, &, quæ eam comitantur, æterna supplicia timebo. Nihil est, quod me possit ab hac voluntaria corporis castigatione prohibere, ad quam fortiter strenuèque subeundam ipsa me corporis mei cura, ipsa animi imbecillitas adjuvabit. Quid cesso in meipsum animadvertere? En, quot adversarios, quot accusatores habeo, qui me ad supplicia graviora deposcunt: minore hoc majora illa redimentur. A duplici ergo morte nos liberabit corporis afflictatio, Culpæ, & Poenæ. Clamant enim adversarii nostri non semel, sed bis, *Crucifige, Crucifige*. Nam & ob vetera nostra commissa non leves poenas meremur, & ob nostram ad mala proclivitatem, pravosque habitus & propensi.

pensiones in culpas graves proni sumus. Si habes, quod luas ob vitæ antea actæ peccata, quid dubitas prævertere iram iudicis, & te ipsum plectere, priusquã ab ipso plectaris? Tria enim lucramur, dum potius ipsi nobis pœnas aliquas inferimus, quàm illatas à iudice sustinemus: primum, quòd minùs patimur; exigua enim satisfactio sponte suscepta magnis supplicijs irrogatis par est, deinde quòd honorificentius ac nobilius; nemo enim, si possit, non libenter evadit manus tortoris, & nomen rei atque damnati; quisquis autem seipse plectit, is non tam reus, quàm iudex videtur, & magnanimitate hac adeò pristinam vilitatem & ignaviã emendat, quã corpori prius obedire non erubuerat, ut non tam ipsius fuisse videatur, quòd antea deliquerit, quàm corporis; postremò ex culpa ac detrimento, gloriam & lucrum sibi comparat; nam ita vulnera accepta curat, ut pulchrior sit, qua parte saucius fuerat, quàm reliquo corpore, quò nunquam laboravit. Mitto nunc, quòd amorem in Deum ostendat, cujus placandi studiò, ac recuperandæ amicitie desiderio sibi ipse non

non parcit, ut proinde necesse sit, Deo id esse gratissimum & suavissimi instar holocausti, quod igne amoris incenditur. Cui & illud accedit, quòd, cùm Deus nihil il- libentius faciat, nihil minus ex more, & ut ita dicam, genio suo, quàm cùm savi- re in noxios, ac de ijs poenas sumere cogi- tur, necesse est id illi evenire gratissimum & jucundissimum, cùm quis eam mole- stam, ut ita loquar, saviendi necessitatem illi eripit, & facit, ut, quod invitus Deus paulò post fecisset, id sibi præreptum & præoccupatum libentissimè spectet, sibi gratulante justitia, quòd ejus severitatem caritas anteverterit, & suavissima esse fe- cerit amoris vulnera, quæ futura erant odij justæque vindictæ acerba supplicia. Mittamus hæc tamen, & ad commodail- la veniamus, quæ tibi afferet in te ipso cor- poris castigatio sponte suscepta. Ferunt, ij, qui brachium aliquando aut tibiam fregerint, si ea restituatur, solidiorem in posterum esse, qua parte fractura coaluit, ut, si iterum eam frangi contingat, nun- quam eadem in parte frangatur: esto id, ut quis volet; certum est, nulla in virtute

nos esse robustiores, quàm in ea, quam poenitentiâ restituiamus, nam & malô nostrô doctiores ad pericula cavenda facti sumus, & pudore præteritæ culpæ atque horrore concepto nihil ferè cautiùs vitamus, quàm quod semel nos admisisse pœnituit. Id autem longè verius est in his, quæ ad corporis commoda & voluptates pertinent: nam qui nunquam aliquid admisit, quod dolendum esset atque plectendum, is corpus suum velut amicum ac socium jure quodam suo sibi videtur posse diligere, illud Proph. tæ dicens: *in domo Dei ambulavimus cum consensu.* Sed, qui rebelle corpus expertus est, & cupiditate superante ejus commodis servire coactus aliquando fuerat, is jam idem corpus domans, ac sibi parere cogens, ut Apostolus agebat: *castigo corpus meum, & in servitutem redigo*, ex socio dominus fit; ita imperium acquirit in corpus suum, quod antea non habuerat, priùs famulo similis erat, equum fræno ducenti, nunc equiti comparandus est, equo insidenti, eumque calcaribus & flagellis eò ire cogenti, quò recusat; fræno inde cohibenti,

*Psa. 54.
v. 15.*

*1. Cor. 9.
v. 27.*

Eccli. 31

v. 7.

benti, quò præceptis ruit. Sed fortè ex ijs
 es, quos Dei clementia prævenit, ac pro-
 cul ab omnibus vitæ noxis, quæ ullam
 poenarum subeundarum necessitatem af-
 ferrent, cohibuit. *Quis est hic, & lau-
 dabimus eum?* Sed sit aliquis Joannes Ba-
 ptista, qui sanctus antequam natus, ne
 verbò quidem unquam reus sit deprehen-
 sus: num proinde causari quicquam po-
 terit, quò minùs tam severè corpus suum
 tractet, quàm ipse, cui se innocentia pa-
 rem credit, Joannes Baptista? Num cili-
 cia averfari debebit? num jejunia respu-
 ere? num in molli cubare? num vitare soli-
 tudines, & inter illecebras urbium & pa-
 ternæ domus oblectamenta versari? Quid
 quòd, etsi fingamus, esse aliquem ejus in-
 nocentiæ, nemo tamen id sibi de se per-
 suadere audebit. Sin hoc etiam fingamus,
 esse aliquem, cui licuerit id de se credere,
 num etiam eum tutum à periculo quis-
 quam præstitit? Hoc igitur superest, ut,
 quoniam ad præterita luenda tibi ea seve-
 ritas necessaria non est, suscipiatur ad fu-
 tura vitanda. Non habes, quod lugeas,
 at, quod caveas, habes: nihil est, quod ju-

replectendum putes, at est, quod censeas
jure metuendum. Quod geris corpus, est,
quod pondere ipso te deorsum trahit,
quod nihil aliud, quàm suas illecebras &
suavitates amat, quod animi officia sem-
per obturbat, quod, quemadmodum ip-
sum in mortem ruit, ita te quoque in per-
niciem trahit; cave cum ipso ludas, joca-
ris, rideas: ludus hic seria tibi pericula
affert; risus hic luctus tibi adducet sem-
piternos. Ergo memineris dicti illius:
Flagellum equo, & camus asino: nec pu-
tes, tum tantum opus esse calcaribus, fræ-
nis, flagellis, cum equus ceciderit, sed
multò magis, dum stat, ne cadat.

CAPUT XI.

*In bonis honorificis humilitati
studendum.*

Tunc milites presidis suscipientes Je-
sum in prætorium congregaverunt
ad eum universam cohortem, & exuen-
tes eum chlamydem coccineam circumde-
derunt ei, & plectentes coronam de spinis
posuerunt super caput ejus, & arundinem
in

*Matth.
27. v. 27*

*in dextera ejus, & genu flexo ante eum il-
ludabant ei dicentes: Ave Rex Judae-
rum, & expuentes in eum acceperunt a-
rundinem: & percutiebant caput ejus. Et
postquam illuserunt ei, exuerunt eum
chlamyde, & induerunt eum vestimentis
ejus. Hoc superest ad perfectum virtutum
omnium exercitium. Hoc summum est
in Christianæ disciplinæ experimentis, &
merito ultimum locum inter viæ illumi-
nativæ progressus, & proficientium incre-
menta sibi vendicat. Fuere inter Ethnicos
quoque nonnulli, qui bona utilia virtutis
causâ respuerent; fuere, qui ejusdem stu-
diò bona jucunda contemnerent: sed,
qui Honorifica seriò averfarentur, non
facile est invenire. Primus id Christus
Dominus incomparabili exemplo docuit,
qui, cum esset Rex Gloriæ, omnisque
honor, omnis dignitas deberetur, non
modò homo inter homines locò abjecto
& humili nasci voluit, sed etiam omni
ignominia affici, summa cum contume-
lia & indignitate tractari. Duo igitur mo-
bis discenda sunt: alterum, ut contume-
lias & ignominias non putemus intoler-*

bile malum esse, quin eas libenter & strenuè perferamus; alterum, ut contrà honores ac dignitates non adeò ingens bonum esse credamus, nec ijs extollamur, aut superbiamus. Utriusque rei habemus illustre in hac una Evangelica narratione documentum. Primum hoc statuendum est, ad eam ignominiam, contemptum, contumeliam, quâ Christus affectus est, neminem unquam perventurum; nihil enim turpius fingi potest, quàm virum honestum, gravem, hactenus pro sancto habitum, pro sapientissimo publicè auditum, pro Rege divinitus misso cultum, nunc à Pontifice sacrilegum, à Rege stultum, à Præside Cæsaris hostem judicatum, produci in medium prætorij atrium, & initiò à summa injuria & contumelia factò in conspectu omnium suis vestibus exui, & chlamyde purpurea indui, ac cetera in illum fieri, quibus nemo facile cogitans quicquam ad ignominiam & ludibrium possit adjicere. Nam ad tria illa judicia confirmanda, quæ de ipso edita erant, omnia fieri videbantur: ut sacrilegum & impium significarent, qui divinos

honores affectâset, genu flexo ante eum
se adorare simulabant; Ut stultum osten-
derent, arundinem ei in manus dabant,
eâque caput ipsius percutiebant; Ut Regi
nominis invasorem, & Cæsaris æmulum
indicarent, chlamydē ei circumdederunt,
& coronam imposuerunt, & Regis eum
nomine salutabant. Quæ contumeliæ eo
graviores erant, quò minimè in irritum
cadebant: nam Christus & revera Deum
se esse dixerat, & ejusmodi sapientiam do-
cuerat, quæ stultitia est huic mūdo, & Re-
gem se esse non occultè pronuntiaverat,
dum & Christum se fassus fuerat, & Hie-
rosolymam quadam triumphī specie in-
gressus pueros, à quibus Rex salutabatur,
adeò non objurgaverat, ut etiam repre-
hendentibus Phariseis diceret, si illi ta-
cuissent, lapides eadem locuturos. At illi
demum convicia nos gravissimè excruciant,
quæ videmus ex vero esse ducta, &
ab ijs, qui audiunt, vera existimari. De-
inde ad hæc omnia illud accedebat, quò
jam damnatus, & crucis supplicio addi-
ctus hæc patiebatur, quò & gravior fiebat
atrocitas illius injuriæ, quæ ne morituro

quidem parcebat, & intolerabilior ictus; quippe hoc supremo vitæ actu tanto cum dedecore inter tot probra conspici acerbissimum erat, nec relinquebatur vitæ tempus, quò hæc ignominia dilui posset, ac læsus honor restitui. Postremò ipsa solitudo ejus, qui antea sectatoribus ac discipulis semper stipatus incedebat, non levis ei dedecoris ac probri notam afferebat. Non enim frustra eum nunc ab omnibus esse desertum vulgus cogitabat, non frustra post tanta prodigia edita nullum hominum inveniri, qui pro eo verbum facere auderet: ne Jairum quidem Archisynagogum, cujus ipse filiam suscitaverat, ejus causæ patrocinari; ne Lazarum quidem, qui jam quatrìduò mortuus è sepulchro fuerat evocatus, quicquam ejus periculo moveri; ne ipsum quidem sibi opem ferre. Nam ubi illa virtus, quæ priùs vel mari, ventis, dæmonibus, morbis, nedum hominibus imperabat? ubi ille animus, illa constantia, illa vox, à qua tot populi pependerant? quam hi ipsi gentis Judaicæ Principes & Magistri semper verebantur, sæpe metuebant? Quò ista omnia evanuis-

O 3

sent,

sent, non facile quisquam è populo assequi cogitandò potuisset. Itaque necesse erat omnes existimare, non vana fuisse, quæ Pharisei ac Legisperiti jactabant, hunc hominem nec pium, nec probum, nec sanæ mentis esse, sed Samaritanum, larvis agitatum, insanum. Quis eò usque ignominia unquam progressus est? Quando igitur omnia, quæ nos unquam pati contingeret, infra hanc sunt contumeliam, quando omnis irrisio, omnis calumnia, omnis infamia, quæ nobis infertur, & levior erit semper, & verior, quid causæ est, cur eam ferre recusemus? Verùm quia miserum est miseriarum solatium, quod tantùm à miserioris spectaculo ducitur, & facile respondere quis potest, Christum Dominum ideo hæc tulisse constanter, quia inter hæc beatus, ac suæ gloriæ, quam apud Patrem æternum habebat, sibi conscius erat, & sciebat, hæc ipsa sibi ad summum honorem cessura, ac demum sua voluntate hæc omnia patiebatur, ne, inquam, ista quis suæ arrogantia ac superbia obtendat, occurrendum est. Primùm expectandum non est, ut ea omnia reperiamus

in

in Deo, quæ in nobis sunt, sed ea ipsa, quæ in illo ampliora & nobiliora sunt, faciunt, quò minùs ille se his contumelijs & opprobrijs objicere debuisset: atqui objecit se ijs, eaque pertulit. Cùm igitur ille, cui gloria idemerat, quod ejus essentia, non recusârit infamiam, cur tu eam recusas, quæ te decet, quam tu fortè meruisti? Deinde illa omnia, quæ in Christo erant, ejus ope & beneficio tu etiam quadam imitatione consequi potes. Ille inter contumelias beatus erat, potes & tu beatus esse, si voles. *Conjungere Deo, & sustine*, Ecclesiastici consilium est; id si feceris, beatus eris. Denique Christus beatos pronuntiavit, qui multa paterentur: non ergo eam beatitudinem sibi reservavit, sed nobiscum voluit esse communem. Ipse inter calumnias & convicia pacatò & ab omni indignatione procul remotò animò erat, esto & tu ipsius ope & gratiâ; Ille meminerat, hæc omnia sibi mox honori & gloriæ fore, memineras & tu; Ille volens patiebatur, volens patere & tu. Præ omnibus autem id nos armare adversus opprobria & contumelias potest, si sapienti

*Eccl. 2.
v. 3.*

iudicio singula expendamus, quid sit, quod
 dicatur aut fiat, à quibus, quò animò?
 Quid sit, verum an falsum? Si verum
 non est, cur vero offendamur. Si falsum
 non est, cur falsa curemus, quæ mox ma-
 jore cum nostra gloria detegentur. A qui-
 bus? ab hostibus? quid mirum? at nemo
 credit. Ab amicis? quid novum? at nemo
 laudabit. Ab inferioribus? negligendum
 est. Ab æqualibus? ignoscendum. A supe-
 rioribus? perferendum. Quò animò? er-
 rore? non igitur offendamur; nemo enim
 injuriam inferre dicitur, quam se inferre
 nescit. Consilio? quod potest esse consili-
 um injuriæ injustè inferendæ? semper hic
 error est. Condonemus errantibus, & nos
 sæpe erramus. Summa est, ut, qui injuri-
 am accipit, eò se sciat superiorem esse, qui
 illam infert; nemo enim alium gravi in-
 juria frustra afficit, sed ut deprimat, ut de-
 jiciat, quod non faceret, nisi eum putaret
 suis luminibus officere: nihil deprimitur,
 nisi quod extat, nihil dejicitur, nisi quod
 eminet. Quod si ne tū quidem dejiceris,
 vel deprimeris, tantò eris altior ac superi-
 or, tantòque minùs tua dignitas ejus im-
 probi-

probitate minuetur. Indignum est, hominem ad imaginem Dei factum, animum immortalem, Dei capacem, magnis Dei muneribus ornatum, ex alieno vel errore vel affectu pendere, & hoc se putare esse, quod alter eum esse crediderit, non quod eum Deus esse voluerit, ac pluris aestimare conservi iudicium, quàm Domini beneficia. Quid mihi tecum, quisquis es, Animatum Dei opus, Dei filia, Christo cara præ sua vita, civis Sanctorum, consors Apostolorum, Martyrum, Confessorum, post non multos dies illic perpetuò futura? interea fide vivo, spe nutrior, caritate sustentor. Tu me credas, quod voles, nec, si me hoc esse credideris, mihi bene erit, sed tibi, qui verum intelliges; nec si aliud somniaveris, mihi malè erit, sed tibi, qui falsum cogitabis. Quid meâ interest, qualis tibi sim? modò Christo, modò Deo prober, modò ijs, qui Dei & Christi locum obtinent, parere non celsam, quæ mihi sit sollicitudo & cura reliquorum? Hæc tamen omnia non tanti esse debent, quanti Salvatoris exemplum, quò non modò hæc nobis minùs gravia reddi oportet,

O s

tet,

tet, sed optanda & jucundissima; quippe quibus ei similes reddamur, ad quem quò magis accedimus, eò sumus sublimiores ac diviniore. Semel statuendum est, Christum esse Regem gloriæ, cùm id constiterit, facilè apparebit, in eo veram gloriam, honorem, dignitatem sitã esse, ut quàm simillimi ei simus. Quodsi ita de gloria sentiamus, verendum non est, ne aut honores humanos, dignitatésque avidius expetamus, aut ijs efferamur & superbiamus. Nam, qui meminerit Christum Dominum, cui nihil ad perfectionem humanæ vitæ defuit, omni ejusmodi externa gloria ac dignitate caruisse, is certum ducet, nihil illis additis homini perfectionis accedere, nihil adeptis decedere; imò cùm ea, quæ his opposita sunt, adeò Christus adamârit, volueritque eos, qui ipsum sequuntur, his maximè gaudere, mœroris ac tristitiæ potiùs materiam præbunt viro cordato ac Sapienti honores ac dignitates, quòd se videat, ea re à Domini imitatione abduci, quàm gaudij ac lætitiæ. Nec quisquam erit excelsi animi vir, & perfectionis Christianæ amore dignus, quin

quip-
quem
subli-
ndum
am id
veram
esse, ut
ita de
t, ne
avidu-
super-
istum
n hu-
terna
m du-
tionis
o cum
ristus
m se-
eroris
ebunt
ac di-
omini
lati-
ni vir,
gnus,
quin

quin seriò hos honores spectans putet, eos
vana figmēta honoris, & vera esse ludibria.
Nam, & qui positò genu supplices ac ve-
nerabundi alicui accidunt, sæpe eundem
clam irrident, & , cui dicunt: Ave Rex,
ei sæpe alapas infligunt, & ut hoc non
sit, certè, qui ab alijs honorari magni
æstimant, ij, quibus se anteferre cupiunt,
eorum solis cogitationibus putant se fieri
posse majores. Nos igitur hæc vana missa
facientes, veram gloriam ex Christi
Domini imitatione quæra-
mus.

INSTI-